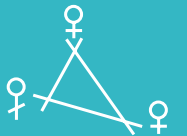

TEMMUZ
2015
SAYI 24

kadınlarla mor bülten

**DAYANIŞMA VE MÜCADELE DOLU BİR YIL • ÖZGECAN'LA TANIŞTIKTAN SONRA...
KADINLARIN YENİ MECLİS'TEN TALEPLERİ VAR! • KİHEP BAĞIMSIZ EĞİTİCİLER KAMPİ
BM KSK 59. OTURUMU: YERELDEN KÜRESELE KADINLAR DİRENİYOR!**

KADININ İNSAN HAKLARI
YENİ ÇÖZÜMLER DERNEĞİ

Bu Sayı

Merhaba sevgili *Kadınlarla Mor Bülten* okurları, 2015 yılı Türkiye'ye son 3 yıldır damgasını vuran seçim atmosferinin egemen olduğu bir yıl oldu. 7 Haziran genel seçimleri için sandık başına gidenler bu uzun seçim döneminin sonuna gelindiğini düşündü, ancak koalisyon ve erken seçim tartışmaları hala devam etmekte. Bu süreçte ortamı kadınlara yönelik hak ihlallerinin ve şiddetin daha da görünmez olmasına yol açmakta ve zaten ağır işleyen devlet ve yargı mekanizmaları daha da ağırlaştırmakta. Bu konularda mevcut yasaların doğru ve yerinde uygulanması bağlamında çok kritik bir öneme sahip olan ve kadın cinayetlerinde hakimler tarafından failin lehine sıkça kullanılan "iyi hal indirimi" kadınların aleyhine işliyor. Özellikle Özgecan Aslan cinayetinden sonra 1 milyonun üzerinde insanın imzasıyla destek verdiği kampanya başta Aile ve Sosyal Bakanlığı olmak üzere ilgili kurum, parti ve kişilerden gereken ilgiyi görmüyor. Bazı kadın milletvekillerinin soru önergeleri beklemeye alınıyor ve cevap bulamıyor.

KİHEP grup çalışmaları tüm zorluklara rağmen devam ediyor. Bazı eğitimcilerimiz grup deneyimlerini bu sayı için kaleme aldılar. Yine Türkiye ve dünyadaki kadın gündemine ilişkin gelişmeleri bu sayıda da sizlerle paylaşıyoruz. Anayasa Mahkemesi'nin dini nikahı yasaklayan yasa maddesine ilişkin iptal kararı yasal haklarımız bakımından büyük bir geri adımı işaret ediyor. Buna ilişkin haberimize ve 2015 Mart ayında gerçekleşen Birleşmiş Milletler 59. Kadının Statüsü Komisyonu toplantısı ile ilgili yazıya bu sayımızda yer verdik.

Genel seçimlerin biz kadınlar için anlam ve sonuçları ile seçim barajı ve kadın kotası gibi konuları içeren iki yazıyı da ilerleyen sayfalarımızda bulabilirsiniz. Kadın Sığınakları ve Danışma ve Dayanışma Merkezleri Ara Kurultay'ı sonrası çıkan Basın Açıklaması şiddete karşı kadınların güncel ve acil taleplerini içeriyor.

Bu sayı için yazı yazan ve hazırlık sürecinde katkıda bulunan herkese çok teşekkür ediyor ve iyi okumalar diliyoruz...

Dayanışmayla...

Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği

Kadınlarla Mor Bülten 6 Aylık KİHEP İletişim Bülteni Sahibi: Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Derneği • **Sorumlu Müdür ve Yazı İşleri Müdürü:** Zela Bedriye Ayman • **Yayına Hazırlayanlar:** Ayça Üzelgün Tekeli • **Katkıda Bulunanlar:** Ceren Aydın, Derya Kaya, Duygu Şahin, Semra Işık, Nebahat Yalçın Kaya, Yeşim Erkan, Zela Ayman • **İletişim Adresi:** İnönü Cad. Saadet Apt. No:29/6 Gümüşsuyu 34437 İstanbul - (212) 2510029 newways@wwhr.org • **Grafik Tasarım:** MYRA • **Baskı:** Imak Ofset Basım Yayın San. ve Tic. Ltd. Şti. Atatürk Cad. Göl Sok. (İtfaiye karşısı) No: 1 Yenibosna Bahçelievler/İSTANBUL-TÜRKİYE *Kadınlarla Mor Bülten'e katkıda bulunan İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı'na (Swedish International Development Cooperation Agency – SIDA) teşekkür ederiz.*

- *Mor Bülten'e internet sitemizdeki yayınlar bölümünden de ulaşabilirsiniz: www.kadinininsanhaklari.org*
- *Bu bültende yayımlanan yazı ve fotoğraflar sahibinden izinsiz kullanılamaz.*

İÇİNDEKİLER

- 2 BU SAYI**
- 3 BİZDEN HABERLER**
- 4 KİHEP'TEN HABERLER**
- 4 Dayanışma ve Mücadele Dolu bir Yıl
- 5 Kürtçe KİHEP Grup Yaparken...
- 6 KİHEP Bir Limandır...
- 7 Yaşamaya Başlarız...
- 7 "Öğreniyoruz, paylaşıyoruz, örgütleniyoruz ve hakkımızı alıyoruz..."
- 8 Bağımsız KİHEP Eğitimcileri Kampı'nı tamamladık!
- 10 KADIN HAREKETİNDEN**
- 10 Adalet mi Eşitlik mi Tartışması Yargıya Taşındı
- 11 Kadın Dostu Kentler
- 12 Kadınların Yeni Meclis'ten Talepleri Var!
- 14 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kadın Örgütlenmelerinden Bağımsız Yürütülemez!
- 15 Özgecan'la Tanıştıktan Sonra...
- 16 Anayasa Mahkemesi İmam Nikahını Yasal ve Meşru bir Hale Getirdi
- 16 DÜNYADAN**
- 16 Yerelden Küresele Kadınlar Direniyor!
- 18 HUKUK KÖŞESİ**
- 18 Seçim Barajı ve Kadın Kotası
- 19 HAKLARIMI ÖĞRENMEK VE DANIŞMAK İÇİN NERELERE BAŞVURABİLİRİM?**

Bizden Haberler

2015 yılındaki seçim atmosferine rağmen Türkiye'deki kadınlara yönelik hak ihlalleri ve şiddet hız kesmedi. Özellikle Özgecan Aslan cinayetinden sonra tüm kamuoyunda yükselen hassasiyet ve artan talepler sonucunda konuyla ilgili TBMM bünyesinde bir araştırma komisyonu kuruldu. Ocak ve Şubat aylarında komisyona sunulmak üzere rapor hazırlama süreçlerinde aktif yer aldık ve toplantılara katılan arkadaşlara destek verdik. Ancak bu süreç TBMM'nin seçim nedeniyle kapanması yüzünden sekteye uğradı.

Uluslararası düzeyde diğer çalışmalarımızın yanı sıra kadın haklarının korunması ve geliştirilmesi açısından özellikle önemli olan BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve 2015 sonrası dönemi etkileyecek hükümetlerarası müzakereler konusundaki çalışmalara aktif biçimde katılımımız devam ediyor.

Ayrıca, daha önce bilgisini paylaştığımız Uluslararası Çalışma Örgütü ve Türkiye İş Kurumu işbirliğiyle yürütmekte olduğumuz proje kapsamında çalışmalarımızı yoğunlaştırdık. İlk etapta konuyla ilgili materyal geliştirme üzerine yoğunlaşarak, *Haklarımız Var* kitapçık serisine eklenmek üzere *Ekonomik Haklarımız Var* başlıklı yeni bir kitapçık hazırlığına başladık. Hala devam etmekte olan bu çalışmamız sonucunda böyle önemli bir kitapçığı kadın hareketine kazandıracak olmaktan büyük heyecan duyuyoruz.

KİHEP uygulamaları bağlamında Aile ve Sosyal Politikalar bakanlığı ile hala sürmekte olan Protokolümüz olmasına

karşın sahada yaşadığımız sorunlar yüzünden bu konuda büyük aksamlar yaşamaktayız. Bakanlık bünyesinde çalışmakta olan KİHEP eğiticilerimiz maalesef KİHEP grup çalışmaları yapamamakta ve bu da Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliğini ve kadınların güçlenmesini son derece olumsuz bir biçimde etkiliyor. Bu durumun kadınlara ulaşmamızı en az ölçüde etkilemesi amacıyla girişimlerimiz devam ediyor. Bu amaçla Haziran ayında bağımsız KİHEP eğiticilerimizle bir araya gelerek, sorun ve çözüm önerilerini konuştuğumuz bir buluşma/kamp gerçekleştirdik. Yaklaşık 40 eğitimcimizin katıldığı kampa ilişkin detayları bu sayıda bulabilirsiniz. Yine bu bağlamda uygulanması kamu kurumlarıyla gittikçe daha çok zorlaşan KİHEP'in daha etkin ve yaygın biçimde kadınlara ulaşması için kurumsal işbirlikleri geliştirilmesi konusundaki çabalarımıza da devam ediyoruz.

BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri kapsamında Hükümetlerarası Müzakereler Toplantıları'na Derneğimiz adına Şehnaz Kıymaz Bahçeci katıldı.

Dayanışma ve Mücadele Dolu Bir Yıl

Ayla Erdoğan

KİHEP Grup Yönlendiricisi - İzmir

Bu yıl yine çok dolu, güzel, heyecanlı ve başarılı geçti. İzmir'in Konak, Karşıyaka ve Karabağlar ilçelerinde toplam 84 kadınla, 4 grup çalışması yaptım. Her grup çalışmam birbirinden değerli kadınlarla gerçekleşti... Bu grup çalışmaları sırasında kadınların hayatlarını nasıl değiştirdiklerini sizlerle paylaşmak istiyorum:

... Engelli kız kardeşinin kendi zincirlerinden kurtulmasını KİHEP'in sayesinde gerçekleştirip, şimdi bir bakım evinde maaşını da çıkartarak sağlıklı ve mutlu yaşamasını sağlayan bir kadın,

... Annesini bakım evine yerleştiren, kız kardeşlerini öldü gösteren ağabeye KİHEP almaya başladıktan sonra dava açıp, grup çalışmamızın son günü annesine kavuşan bir kadın,

... Evinde ücretli çalışan bir kadının evine şerh koydurmasını sağlayan bir kadın,

... Ekonomik özgürlüklerini kazanmak için var olan geleneksel mesleklerine önce evinde başlayıp, sonra kendine iş yeri açmaya çalışan kadınlar,

... Yeteneklerini keşfedip bununla ilgili kurslara yazılıp meslek sahibi olan kadınlar,

... Örgütlü mücadeleye inanarak, kent konseylerine, kadın meclislerine, sivil toplum örgütlerine, siyasi partilere katılarak çalışmaya başlayan kadınlar,

... Yeniden açık liseye ya da başka okullara kayıt yaptıran kadınlar,

... Ücretli bir işe girip çalışmaya başlayan kadınlar,

... Gruba başladıktan sonra kansere yakalanan, arkadaşlarının desteğiyle iyi olduğunda gruba devam eden ve bu illeti yenip dayanışmayla hayata tekrar 1-0 galip başlayan kadınlar,

... Evinde, işyerinde, ailesiyle bir kadın olarak haklarına sahip çıkan ve gerekirse de haklarını kaybetmemek için

mücadele veren kadınlar ve pek çoğu. Gördüğümüz gibi, hangi birini anlatayım...

Yine bu gruplardaki kadınların desteği ile şimdiden gelecek dönem KİHEP gruplarımızın listesini oluşturmaya başladık.

Konak, Karabağlar, Karşıyaka, Urla ve Çeşme olmak üzere beş KİHEP grubu şu anda benden tarih vermemi bekliyor. Heyecanımı sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyorum.

Bu yıl sadece kadınlar ile değil gençler ile de çalıştım, Ege Üniversitesi'nde iki farklı etkinliğe katıldım. İlkinde,

Ayla, İzmir'deki KİHEP grup katılımcısı kadınlarla

Hemşirelik Bölümü öğrencilerinin "Bir Kadın Değişir, Dünya Değişir" projesi kapsamında ben KİHEP ile ilgili ve İzmir Kadın Dayanışma Derneği şiddet ve çeşitleri, 6284 Şiddet Yasası ile ilgili genel bilgiler verdik. Ayrıca Sosyal Bilimler Bölümü, Kadın ve Demokrasi dersinin hocalarını arayarak derse davet etti, o günkü derste KİHEP'i ve sizleri anlattım. Buluşmanın sonunda üniversitede KİHEP'in ders olarak uygulanması önerildi.

Bu yıl kendimi de güçlendirdim! İzmir Kadın Dayanışma Derneği'nin "Şiddete Karşı Güçlendirme Mekanizmaları ve Yerel İşbirliği" projesi kapsamında 3-5 günlük 4 ayrı eğitime katılarak eğitici sertifikalarımı da aldım.

Kadın Sağlığı Eğitim Programına (KSEP) katıldım, böylece KİHEP'in Kadın ve Cinsellik bölümünde kadınlarla daha çok bilgi alışverişinde bulunabiliyorum.

Dayanışma ve mücadele dolu bir yıl geçirdim, gördüğüm gibi!

Durmadan materyal ve Mor Bülten isteğimi 2 gün içinde bana ulaştıran (ayrılmış olsa da) sevgili Melis'e, şimdi Ceren'e, "Ayla mutlaka Mor Bülten'e yazmalı ve gruplarını anlatmalısın" diyen Ayça'ya ve telefonlarında beni sabırla dinleyen ve her türlü desteği veren sevgili KİH-YÇ ekibine teşekkür ediyorum. İyi ki varsınız. İzmir'den kucak dolusu sevgi ve selamlar...

Kürtçe KİHEP Grup Yaparken...

Rojda Kızgın

KİHEP Grup Yönlendiricisi – Diyarbakır

KİHEP ağına 2013 yılının 23 Eylül - 4 Ekim tarihleri arasında yapılan 8. Eğitici Eğitimi'nde yer alarak katıldım. Kürt kimliğimden dolayı ailece maruz kaldığımız ayrımcılıklar karşısında başlayan hak mücadelemi, lise çağımdan itibaren algılamaya başladığım toplumsal cinsiyet eşitsizliğine karşı örgütlü olarak yürütmeye devam ediyorum.

Rojda'nın Diyarbakır KİHEP Grubu Sertifikalarıyla

Kadın hareketinin çalışmaları içerisinde yer alan biri olarak belli bir farkındalıkla katıldığım eğitici eğitimindeki samimi paylaşımlarla ve aldığım dayanışma ruhuyla ilk grubumu eğitici eğitiminin ardından açmıştım. İlk grup çalışmamdaki kadınların hepsi gelir getiren sigortalı işte çalışıyordu. 2014 Şubat ayında açtığım ikinci grubumda yer alan katılımcıların hepsi ev içinde çalışan, dışarıda ücretli sigortalı iş bulabilmek ve sosyalleşmek amacıyla mesleki eğitim kurslarına gelen kadınlardan oluşuyor.

Programın 'Tanışma' olan ilk bölümünün ardından yaptığımız değerlendirme oturumunda katılımcılardan biri, "Bir aydır aynı kursa geldiğim arkadaşın adını, kim olduğunu burada daha ilk toplantıda öğrendim. Sanırım öğreneceğim çok şey olacak" demişti. Kadınların ev içindeki karşılıksız emeğinin yaşamdaki önemine ilişkin yaptığımız deneyim paylaşımlarının ardından katılımcıların "Artık çalışıyor musunuz diye sorduklarında cevabımız evet olacak" demeleri, yine bir diğer katılımcının, "Erkek arkadaşım bende oluşmaya başlayan özgüveni fark edip sorduğunda KİHEP grup çalışmasına katıldığımı söyledim. Programa katılmamı desteklemeye başladı" demesi gibi programın katılımcıların günlük yaşamlarına dokunduğunu ve değişim yarattığını görmek beni inanılmaz umutlandırdı.

Yıllarca inkar edilen, konuşulması, dinlenmesi, yazılması yasaklanan ve cezalandırılan ana dilim Kürtçeyi

KADININ İNSAN HAKLARI EĞİTİM PROGRAMI (KİHEP) NEDİR?

Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı (KİHEP), 1995 yılında Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği (KİH-YÇ) tarafından geliştirildi. 20 yılda, Türkiye'nin 54 iline ve Kıbrıs'a ulaşan programa şimdiye kadar 12 binin üzerinde kadın katıldı. 16 hafta süren KİHEP, kadınların çok çeşitli alanlarda karşılaştıkları insan hakları ihlalleri konusunda toplumsal bilinci artırarak, kadınların bu sorunlar karşısında çözümler üretmelerine yönelik donanımı kazanmalarını sağlamayı, feminist bir bilinç oluşturmayı, kadınların Türkiye'de demokratikleşme sürecine özgür ve eşit bireyler olarak katılmalarını ve kendi bağımsız örgütlenmelerini yaratmalarını desteklemeyi amaçlıyor.

düşününce, KİHEP programı kapsamında yer alan Haklarımız Var kitapçıklarının Kürtçeye çevrilmesi ve Mor Dizi'nin Kürtçe seslendirilmesi

beni çok duygulandırmıştı. Grupta kitapçıkları dağıtırken Kürtçe ve Türkçe dillerinde basıldığını söyleyerek "hangisini istersiniz" diye sorduğumda, katılımcıların hemen hemen hepsi "Benim ana dilim Kürtçe ama kendimi yeterince ifade edemiyorum, ama bu kitaplar haklarımı anadilimle ifade edebilmeme katkı sağlayacak" demişti. Kendi anadillerinde basılan kitapçıkları gören katılımcılar, programa daha bir samimi yaklaştı.

Yine grup çalışmasının sonunda katılımcılar, izledikleri Mor Dizi bölümlerinin 10 yıldan fazla bir zaman önce çekilmesine rağmen hala kendi hikayelerini gördüklerini, duygulandıklarını ve başarı öykülerinin ise kendilerine umut, güç verdiğini anlattı. Katılımcılar, bildiklerini sandıkları ama bilmedikleri haklarını öğrendikçe yaşadıkları sorunları daha net görebildiklerini, hükümetin kadına yönelik politikalarına daha eleştirel bakmaya başladıklarını, eşleri ve çocuklarıyla iletişimlerinin daha iyi olduğunu söyledi. Kendilerinin yanı sıra çevrelerindeki kadınlara karşı da duyarlılığı son haftalara doğru artan katılımcılar, medyada yer alan kadınlarla ilgili haberleri zaman zaman grup çalışmasında paylaşarak tepkilerini gösterdiler.

Grup çalışmasında katılımcıların güçlendiğini gözlemleyen, ben de güçlendiğimi görüyorum. Keşke daha fazla kadına ulaşıp daha çok grup çalışmaları yapabilesek...

Yaşasın kadın mücadelemiz...

KİHEP bir Limandır...

Sema Özdemir

KİHEP Grup Yönlendiricisi - Muş

Bir kadın olarak gelecek olan her yeni günün çetin bir gerçekliği peşinden getirdiğine inanıyorum. Kadın ve yaşam denilen süreci devam ettirebilmek iki üç kat daha bir azim ve sabır gerektiriyor. Her yeni gün kadınlar üzerinden yürütülen tartışmalar, işin gülünç yanına varana dek çıkan, adına "yeni" denilen yine gülünç düzenlemeler, kadın cinayetleri, erken yaşta evlilikler, tacizler, yasalar.. Elimde olsa da kadınları camdan gettolarda saklayıp gücümün son damlasına dek onları korumak için savaşılabileydim. Hiçbir toplumsal dayatmanın olmadığı, rollerin, kötü niyetli erk elinin ilişmediği gettolar..

Hal böyleyken gücüm yettiğinde neler yapabilirim, bir kadın olarak başka bir kadına nasıl yardımcı olabilirim, ben haklarımın farkına nasıl varabilir ve bu hakların peşinden sonuna kadar nasıl gidebilirim sorularını sorarken kendime, yine kendimi patlak veren can sıkıcı hadiseler sonrası güçsüz hissederken çıktık

KİHEP karşıma. Kadın haklarını detaylı, yasaları da yorumlayarak çok güncel bir şekilde bana sunuyordu. Her adımı önemliydi benim için, tüm kadınlar için. KİHEP sizden bu bilgileri sadece kendinize saklamamanızı değil her yıl mutlaka en az bir grup açacak şekilde diğer kadınlarla paylaşmanızı istiyordu. Eğitimin kilit

noktası tam da burasıydı. Size umutsuzluğa kapılmamanızı, kendi yapabileceklerinizin sınırlarını da göstermiş oluyordu. İnanımdım ve şehrimde, yaşantıma döndüğümde kendimde hissettiğim değişiklik beni adımlar atmaya yüreklendirdi. Şu an ikinci KİHEP grubumu sonlandırmanın katmış olduğu mutluluktan payıma düşeni alıyorum.

Muş'ta Muş Kadın Çatısı Derneği olarak yürüttüğümüz farkındalık çalışmalarına KİHEP'i katma sürecimiz erken yaşta evlilikler konusunu ele alan "Çocuk İstismarına Dur De!" projesi ile oldu. Dernek olarak çalışmalarını yürüttüğümüz "erken yaşta evlilikler" konusu bölge için önem arz etmekte. Ciddi toplumsal baskılar, ritüeller, toplumsal cinsiyet rollerinin kemikleşmesi bölgede çalışmakta olan bizlerin en başat sorunlarından birini oluşturmaktaydı. Sabancı Vakfı'nın hibe desteği ile ilk adım olarak KİHEP'i rehber öğretmenlerine vermeyi uygun bulduk. Birebir öğrencilerle iç içe olan rehber öğretmenlerin

olması erken yaşta evlilik durumlarında neler yapmaları gerektiğini bilmediklerini görmeyi bizi harekete geçiren. Okula devam etmeyen çok sayıda kız çocuk vardı ve rehber öğretmenler önemliydi. Kadın haklarını bu kadar detaylı bir şekilde ele alan bu eğitimi öğretmenler ilerleyen süreçte çok önemsemi, bilinçlendikçe eğitimlerin bitmemesini, uzamasını talep ettiler. KİHEP dört aydı ve bu dört ay çok az gelmişti. Eğitim devam ederken öğretmenlerden aldığım geri dönüşler doğru bir karar verdiğimizizi kanıtlayıcı adeta. Çünkü köy okulunda görev yapan bir öğretmen okula devam etmeyen bir öğrencinin takibinde bulunup onu yeniden okula kazandırmış, ailesini ikna edebilmişti. Çünkü bu öğretmen yasal haklarını biliyordu, öğrenmişti ve aile ile görüşmeye giderken bunlardan bahsedip kız çocuğunun eğitimine devam etmesini sağlamıştı. Devam eden günlerde ve KİHEP bitiminde örgütlü mücadelenin gücüne inanan öğretmenlerden bir çoğu derneğimize üye olup mücadeleye bizimle beraber devam etmeye karar verdi.

Açtığım her yeni KİHEP grubumda her daim aynı heyecanı yaşıyorum. Çünkü hikayeme inanıyorum, bir derdim var. Açılan her yeni grup beni canlı tutuyor, öğrenmenin sonunun olmadığı, yine bu öğrenmenin karşılıklı olarak gerçekleştiğine inanarak

elimden geldiğince anlatıp, paylaşarak ve dinleyerek süreci sonlandırıyoruz. Bittiği zaman ailenizin içinden biri gibi oluyor KİHEP ve eğitim boyunca tanıdığınız belki de her haline tanık olduğunuz kadınlar. Burada bitmiyor ve hayatınızın geri kalanını da bu kadınlarla paylaşıp gardınızı kuşanıp savaşmayı öğreniyorsunuz, ama birlikte, hep beraber, dayanışma ile. Kadınları benzeştiren pek çok nokta var ve bu noktalara KİHEP sayesinde temas edip, dillendiriyorlar. Bu da çok kıymetli bir haldir. Kadınların aleyhine dile getirilen her söylem, her hadise eğitimin, yasaların ne kadar önemli olduğuna bir kez daha vurgu yapıyor. Mücadeleye güçlü bir şekilde devam edecek kadınların enerji depoladığı alandır KİHEP. Bir limandır. Hep derim, yine diyeceğim: Hayatını KİHEP'ten önce ve KİHEP'ten sonra diye ikiye bölen bir kadının yani benim ağzımdan dökülenlerdir okuduklarınız...

Sevgi ve dayanışma ile...

Sema Muş'ta KİHEP Grubuyla

“Yaşamaya Başlarız...”

Şükriye Gürsoy

KİHEP Grup Yönlendiricisi - Marmaris

Tüm insanlar renk, din, dil, ırk, mezhep, cins ayrılmaksızın eşittir. Dünyaya minik elleri, ayakları, vücuduyla gelen insan yavrusu önceleri çok saf çok masum iken, ne oluyor da biraz büyüyünce ego öne çıkıyor? Kim öğretiyor bize bu bencilliği. Her şey benim olsun, ben önde ve üstte olmalıyım. Gergin, huzursuz, yüzleri asık, kaşları çatık, ses tonu çatlak, emreden kişiler neden daha çok kazanmalıyım diyor? İşte burası kendini tanıma noktası. Ben kimim? Değerlerim nedir? Bana öğretilen her şey doğru mu? Benim önceliğim, dünya bakış açım nedir? Benden önceki kuşaklar neyin savaşını verdiler? Güç sahibi insanların ayrıcalıkları nedir? Emeğinden başka sermayesi olmayan insanların yaşam tarzı neden düşük? Dar çevrede yetişen insanın hayata bakış açısı neden küçük ve dar oluyor?

Toplumda insan yavrusunu büyüten kadınlar gelecek kuşakların yönlendiricisi ve mimarı olduğumuza göre, yetiştirdiğimiz küçük kız ve küçük erkeklerin büyüdüklerinde büyük adam, büyük kadın olmaları için nereden nasıl başlamalıyız?

Toplumun sözlü yasalarından olan örf, adet, geleneklerimizde olan paylaşmayı neden devam ettiremiyoruz? Kadınlar ellerindeki bu gücü ne zaman fark edecek? Bize dayatılan hayatlara hayır demediğimiz için

sürdürmek zorunda mıyız? Büyük para babalarının istediği eğitimsiz köle insanların sayısı neden fazla? Doğum ile ölüm arasında geçen yaşam dediğimiz olguya biz niçin yön veremiyoruz? Kazandığımız paranın çoğunu tüketim çılgınlığı ile geri alan sistemi niçin sorgulamıyoruz? Elimize sıfır bilgi ile doğan bebek zaman geçince büyük para babalarının istediği köle haline nasıl dönüşüyor? Doğan her insan yavrusu dünyadaki nimetlerden eşit olarak paylaşmak hakkına sahiptir.

Biz kadınlar insan hakları maddelerinden olan tüm insanlar eşittir düşüncesini önce kendimize sonra gelen yeni nesile aktarmadığımız takdirde bu düzen eskiden olduğu gibi aynı devam edecek, ediyor. Sermaye babaları hayatımızdaki her şeyi kontrol altında tutuyorlar. Hatta duygularımız bile...

Eğitim önce ailede başlar, okulda-toplumda devam eder. Çocuğun ilk öğretmeni anne olduğuna göre kadınlar neyi, niçin anlatamıyoruz?

Evet kadınlar, önce çocuklarımıza sonra da birbirimize doğru olan her şeyi sorgulayarak, araştırarak, inceleyerek, bilgilerimizi paylaşarak vermeliyiz. Vermenin mutluluğunun almaktan çok daha anlamlı olduğunu öğrendiğimizde yaşamaya başlarız.

“Öğreniyoruz, Paylaşıyoruz, Örgütleniyoruz ve Hakkımızı Alıyoruz...”

Sevda Kayar

KİHEP Grup Yönlendiricisi - Diyarbakır

2013 yılında aldığım KİHEP eğitici eğitiminden sonra ikinci grup çalışmamı bulunduğu mahallede tekrar yapma kararı verdim ve kadınlardan da gelen talep üzerine geçen Şubat ayında KİHEP grup çalışmasını planladık. Grup çalışmasına hazırlık yaparken Kobanê’de çıkan savaştan kaynaklı zorunlu olarak göç eden aileler bulunduğumuz mahalleye yerleşmişlerdi. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Kadın Sorunları Uygulama Merkezi’ne bağlı çalışan Yeniköy şubesine düzenli gelip giden kadınlar da KİHEP grup çalışmasına katılmayı talep ettiler.

Bu talep beni çok mutlu etmişti, çünkü bu kadınlar bölgede gittikçe artan son dönemlerdeki şiddetin her çeşidini yaşamış ve ölümler yüz yüze kalan kadınlardı.

Sevda, Yeniköy Çamaşrevi’ndeki KİHEP grubuyla.

Tüm bu yaşananlardan sonra Diyarbakır’a gelen kadınların hakları konusunda daha fazla bilinçlenmek istemeleri ve yaşadıkları travmayı atlatmak için kendilerine zaman ayırmak istemeleri beni daha çok heveslendirip

heyecanlandırmıştı. Kobanêli kadınlar ve mahalleden kadınlarla eğitim için günümüzü ve saatimizi belirledikten sonra kolları sıvayıp grup çalışmasına başladık. Grup çalışmamıza Kobanê'li kadınlar Türkçe bilmedikleri için tamamen Kürtçe olarak başladık ve inanılmaz keyifli haftalar yaşadık. Kadınlara mutluluk veren ve gün bitiminde geri dönüşleri sonraki haftalar için daha da heyecanlandıran bir çalışma haline geliyordu. Kadınlarla hak kavramı üzerine konuşmalarımız ve tartışmalarımız yoğun, verimli olarak ilerliyordu. Eğitimden sonra izlediğimiz Kürtçe Mor Diziler kadınların deyimiyle eğitimin tamamlayıcısı oldu. Haftalar geçtikçe tartışmalarımız, paylaşımlarımız daha da artıyor; kadınlar birbirleriyle çok sıcak muhabbetler kurup, değerli paylaşımlarda bulunuyorlardı. Grup çalışmalarında El Kitabının Türkçe olması ancak benim Kürtçe uygulamak zorunda olmam beni zorluyordu, çünkü Türkçe okuyup aynı anda Kürtçeye çevirmem ve Kürtçe anlatmam zor oluyordu; ancak gün bitiminde bu zorluk tatlı bir yorgunluk ve huzur veriyordu.

Kadınların her geçen hafta geri bildirimlerinin olumlu olması, KİHEP eğitim programını beğenmeleri benim için zorlukları tamamen kaldırıyordu. En önemlisi göçle gelen kadınlar, Diyarbakır'da kimseyi tanımadıklarını ve ondan kaynaklı zamanlarının çoğunu evde geçirdiklerini ancak grup çalışmasıyla birlikte kendilerine zaman ayırdıklarını, yaşadıklarından uzaklaştıklarını, yeniden kendilerine

inançlarının yerine geldiğini ve haftanın bir günü dahi olsa böylesi bir gün geçirmenin onlara gerçek anlamda iyi geldiğini dile getiriyorlardı. Ancak tüm bunlar devam ederken Kobanê'den gelen kadınlar Nisan ayı başında geri dönüşler başlayınca topraklarına geri dönme kararı almışlardı; bundan dolayı da KİHEP grup çalışmasından ayrılmak zorunda kalmışlardı. Bu durum bizi hem üzmüş, hem mutlu etmişti. Hüzünlüydük; gitmeleri bizim için büyük bir eksiklik oldu, onların değerli paylaşımlarından mahrum kalacaktık. Ama mutluyduk, onlar asıl yurtlarına ve mutlu oldukları topraklara geri döneceklerdi. Hem de kendi haklarını bundan sonra sahiplenerek, koruyarak ve daha fazla örgütlenerek yaşamlarını sürdürecektik.

Kobanêli kadınlar gittikten sonra mahallede 8 kadınla grup çalışmamıza devam ediyoruz. Benim için Kobanê'li kadınlarla grup çalışması yapmak kısa da olsa çok değerli ve müthiş bir deneyim oldu. Onların güçlü ve hak kavramıyla ilgili net ve taviz vermeyen duruşları benim için güç kaynağı oldu. Şimdiki grup çalışmamda yer alan kadınlar hepsi birbirinden tatlı ve güçlü kadınlar ve onlarla her hafta farklı bir modül üzerinden çalışmalarımıza devam ediyoruz. Son olarak kadınlarla devamlı olarak söylediğimiz bir sözle bitirmek istiyorum.

"Öğreniyoruz, paylaşıyoruz, örgütleniyoruz ve hakkımızı alıyoruz" ...

Herkese kucak dolusu sevgiler...

Bağımsız KİHEP Eğiticileri Kampı'nı Tamamladık!

Türkiye'nin dört bir yanında KİHEP grup çalışmaları yapan eğiticilerimiz KİHEP Kampı'nda 19-24 Haziran 2015 tarihlerinde Aydın-Güzelçamlı'da biraraya geldi. Kampın amacı, KİHEP'le ilgili değerlendirme yapmanın yanında eğiticilerin kendi belirlediği ana başlıklar altında feminist tartışmalar yaparak güncel gelişmeleri değerlendirmesi, deneyim paylaşması ve kadının insan haklarını geliştirecek politikaları tartışmasıydı. Çok sayıda tartışma ve sunum ile uluslararası alanda kadınları ilgilendiren gelişmeler, kadın politikasında öncelikler, kadın örgütlerinin sorunları, kadına yönelik şiddet, İslam ve feminizm gibi çeşitli konularda bilgi ve deneyim paylaşımı yapıldı.

Birleşmiş Milletler'in belirlediği ve 2015 yılında süresi dolan Binyıl Kalkınma Hedefleri'nin yerini alacak Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri için müzakereler devam ediyor. Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği olarak biz de bu süreci yakından izliyor ve katkıda bulunmaya çalışıyoruz. Konuyla ilgili sunumu, ilk gün sabah oturumunda paylaştık.

Toplantı süresince çeşitli grup çalışmaları yapıldı. Eğiticiler gruplara ayrılarak kadın hareketinin kazanımları ve çıkmazlarını tartıştılar. Yasal haklar, cinsel ve bedensel haklar, ekonomik haklar ve siyasi haklar ele alınan başlıklar arasındaydı.

Devlet kurumları ve hükümetle ilişkiler, İslami feminizm ve laiklik tartışılan konular arasındaydı. Ayrıca eğiticilere sosyal medyayla ilgili bir sunum yaptık ve sosyal medyayı etkin ve güvenli kullanmak için bazı ipuçları paylaştık.

Mor Çatı Kadın Sığınma Vakfı'ndan Açelya Uçan da bize katılarak şiddet başvurusu yapan kadınlarla çalışırken kullandıkları feminist ilkeleri, başvuru alan kadınların karşılaştığı güçlükleri ve ruhsal bütünlüğümüzü korumak

için neler yapabileceğimize yönelik bir tartışmayı yürüttü. Bir yandan Mor Çatı'nın deneyimleri paylaşılırken, bir yandan da bilgilerin gizliliği, güvenlik, kadınları yönlendirirken dikkat edilmesi gerekenler gibi konularda konuşma ve bilgilerimizi birleştirme şansı bulduk. Mor Çatı'ya ve Açelya'ya katılım ve desteklerinden dolayı çok teşekkür ediyoruz!

Toplantının KİHEP değerlendirmesi bölümünde eğiticiler KİHEP ile ilgili bazı sorulara birbirlerinin sırtlarına işneledikleri kağıtlara yazarak cevap verdiler.

Toplantının son gününde katılımcılar ayrılmadan önce bir heykel oluşturdular.

Adalet mi Eşitlik mi Tartışması Yargıya Taşındı

Derneğimizin Yönetim Kurulu Başkanı Pinar İlkaracan ile ilgili aşağıda ayrıntısını bulacağınız şikayet üzerine açılan dava Pinar lehine sonuçlandı. Bu konuda pek çok kadın ve kadın örgütü dayanışma gösterdi, herkese Dernek adına çok teşekkür ediyor ve konuyla ilgili kadın örgütlerinin ortak imzasıyla yayınlanan Basın Açıklamasını aşağıda paylaşıyoruz.

BASININ VE KAMUOYUNUNUN BİLGİSİNE 24 HAZİRAN 2015

Sümeyye Erdoğan'ın Hakaret Şikayetine Red Kararı

Bilindiği gibi, Sümeyye Erdoğan tarafından feminist aktivist ve akademisyen Pinar İlkaracan'ın Kazete Kadın Gazetesi'nde 02.01.2015 tarihinde yayınlanan "Vatikan'dan kopya: Toplumsal cinsiyet adaleti" başlıklı yazısı hakkında hakaret ve kişilik haklarına saldırı gerekçesiyle suç duyurusunda bulunulmuştu. Şikayete konu yazı, http://www.kazete.com.tr/makale_Vatikandan-kopya-Toplumsal-cinsiyet-adaleti_1013.aspx adresindedir.

Sümeyye Erdoğan vekili şikayet dilekçesinde, bu yazının "gerçeklikle uzaktan yakından alakası bulunmayan ve tamamen müvekkili karalama ve toplum önünde küçük düşürme maksadıyla", "topluma kin ve nefret duyguları aşılıyarak" müvekkilini "zor durumda bırakmak" amaçlı olduğunu iddia etmiştir. Aynı şekilde, yazının Sümeyye Erdoğan'ı "aşağılamak, toplum önünde küçük düşürmek ve toplumu kendisine karşı kin ve nefret duygusuyla doldurmak" amacıyla olduğu ileri sürülmüştür.

İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2015/8135 Soruşturma numaralı dosyası ile görülen şikayete itiraz eden Pinar İlkaracan'ın avukatları, verdikleri dilekçede; Kadınlar ve erkeklerin yaratılış/fitrat farklılıkları iddiasıyla "eşitlik değil, adalet" tartışmasını Türkiye'de yazarın başlatmadığını, (şikayetçi Sümeyye Erdoğan'ın da yönetim kurulu üyelerinden biri olduğu), yeni kurulmuş olan Kadın ve Demokrasi Derneği'nin (KADEM) başlattığını;

- Yazarın, 20 yıl öncesinde Vatikan tarafından önerilen ve hatta Beijing'de (Pekin) 1995 yılında gerçekleşen Birleşmiş Milletler IV. Dünya Kadın Konferansı'nda da Katolik ve Müslüman ülkelerden oluşan bir grup tarafından önerildiğinin, orada bulunan bir aktivist olarak tanıdığı olduğunu;
- Tüm dünyanın bildiği, üzerine akademik çalışmalar yaptığı, bitmiş bir tartışmayı hatırlatmanın bu tartışmaya

tanık bir akademisyen/aktivist olarak görevi olduğunu;

- Türkiye'ye "yeni" ve de "özgün" bir fikirmiş gibi sunulan bu iddianın, yeni ve özgün olmadığını, tarih ve önerenlerin kimliğini de vurgulayarak anlattığını;
- Üstelik, KADEM tarafından eleştirilen kadın-erkek eşitliği ve toplumsal cinsiyet eşitliği kavramlarının, Türkiye'nin imzaladığı, başta Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi olmak üzere, tüm uluslararası sözleşmeler ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 10. maddesinde açıkça anılmakta, tanımlanmakta ve bu eşitliği sağlama görevi de devlete verilmekte olduğunu;
- Özellikle 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren ve Türkiye'nin ilk imzalayan devlet olduğu Avrupa Konseyi Kadına Karşı Şiddet ve Eviçi Şiddet Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi), kadına karşı şiddetle mücadelenin ancak kadın-erkek eşitliği ve toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanarak başarılabileceğini vurguladığını;

hatırlatmıştır.

Ayrıca, Yönetim Kurulu Üyesi olduğu gerekçesiyle Sümeyye Erdoğan'ın KADEM Derneği'ne yöneltilen bir eleştiriyi üzerine alınmasının "hukuksuzluğuna" da işaret edilmiştir. Türkiye'deki bunalıcı ifade özgürlüğü ve ağır işleyen yargı/geç gelen adalet sorunu nedeniyle, İlkaracan ve avukatları, soruşturmadaki "İstanbul yargısı mı/İzmir yargısı mı?" gibi teknik sorunlarla uğraşmak yerine ve bu şikayetin uluslararası bir aktivist olan ve BM düzeyinde aktivizm yapan İlkaracan'ın (bu şikayet ile belki de alıkonmak istendiği) uluslararası çalışmalarına devam edebilmesi için, ifadeyi derhal İzmir'e giderek vermeyi tercih etmişlerdir.

Bu ifadede de, İlkaracan'ın yukarıda belirtilen itirazları tekrar edilmiştir.

Soruşturmayı yürüten Cumhuriyet Savcısı Ali Fuat Taşkın, itirazlarımıza ayrıntıları ile yer verdiği 22.04.2015 tarihli kararında;

- "Şikayet dilekçesi içeriğinde sözkonusu yazıdaki hangi sözlerin veya ifadelerin hakaret suçunu oluşturduğuna dair herhangi bir açıklamada bulunulmadığının görüldüğü kaydederek;
- "Müştekinin onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnadında bulunulmadığı, küfür (sövüp sayma, fena, kaba söz) olmadığı, küçük düşürücü değer yargısında bulunulmadığı, sözlerin eleştiri sınırları içinde kaldığı, bu suretle

hakaret unsurlarının oluşmadığı sonuç ve kanaatiyle kovuşturmayaya yer yoktur” diyerek Sümeyye Erdoğan’ın şikayetini reddetmiştir.

- Red kararı üzerine, Sümeyye Erdoğan vekili aracılığıyla bu red kararına yine soyut gerekçelerle 13.05.2015 tarihinde itiraz etmiştir. İtirazı inceleyen İzmir 2. Sulh Ceza Hakimi Fethiye Bilici , 10.06.2015 tarihinde verilen kararla; “kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararı usul ve yasaya uygun bularak”, itirazı kesin olarak reddetmiştir. Böylece bu karar, dünya ve Türkiye kadın hareketinin hayatın her alanındaki “eşitlik mücadelesi” yolundaki önemli yargı kararlarından biri olarak, bu mücadeleye

Türkiye kadın hareketinin bir katkısı olmuştur. Karar aynı zamanda, Türkiye’de, eşitlik kavramını “eşdeğerlilik” ya da “adalet” kavramı ile sulandırmak isteyenler ile hükümetlerden bağımsız olması gereken sivil toplum örgütlerini, aktivistleri ve akademisyenleri devletin en üst makamından dava açarak susturmak isteyenlere de bir yanıt olmuştur

- Bu karar ile eşitlik tartışması, her türlü eleştiri, ifade özgürlüğü ve akademik özgürlük çerçevesinde serbestçe yapılabilecektir. Bu başarı, Türkiye kadın hareketinin kararlılığının, örgütlü mücadelesinin ve dayanışmasının yeni bir örneği olmuştur.

Kadın Dostu Kentler

Kadın Dostu Kent nedir?

Kadın dostu kentler, kentin sunduğu ekonomik, sosyal ve siyasi fırsatlardan kentte yaşayan herkesin eşit bir biçimde yararlanabileceği kentlerdir.

Neden Kadın Dostu Kent?

Kent nüfusunun yarısını oluşturmalarına rağmen kadınlar, yerel karar alma süreçlerine tam ve eşit bir biçimde katılamamaktadırlar. Halbuki kadınlar seçilmiş ve atanmış yerel yöneticilerin planlama ve yönetim sürecinde danışmaları gereken doğal ortaklardır. Kadınların karar alma mekanizmalarında eşit temsil talebi; anayasal bir haktır, demokrasinin vazgeçilmez unsurudur.

Kent planlamaları, geleneksel olarak erkekler tarafından yapılmakta ve kentin planlanması ve düzenlenmesinde kadınların ihtiyaçlarına öncelik verilmemektedir. İyi aydınlatılmamış sokaklar, uzak noktalara hizmet vermeyen belediye otobüsleri ve bu araçların güvenli olmayışı kadınların en temel haklarından biri olan seyahat özgürlüğünü kullanmasını engellemektedir. Üstgeçitler ve yüksek kaldırımlar, kadınların geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri sebebiyle üstlendikleri bakım yükümlülüğünden doğan iş yüklerini daha da zorlaştırmakta, örneğin kadınlar bebek arabaları ile kentin sokaklarını kullanamamaktadırlar. Kentlerin kültürel, spor ve dinlenme olanaklarından da en az yararlanan gruplarından birini yine kadınlar oluşturmaktadır. Ayrıca, kadınların şiddete uğradıklarında sığınabilecekleri mekanlar, ilgililere ulaşabilecekleri acil destek hatları da yine kent yönetiminin yaptığı planlarda kolaylıkla göz ardı edilebilmektedir. Tüm bu eksiklikler, kadınların eşit

Kaynak link: <http://apgreenjobs.ilo.org/resources/promoting-decent-work-in-a-green-economy>

yurttaşlar olarak kenti kullanabilmeleri ve kent hayatına katılabilmeleri için özel önlemler alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Kadın Dostu Kentler Birleşmiş Milletler Ortak Programı

“Kadın Dostu Kentler Birleşmiş Milletler Ortak Programı”, yerel yönetimlerin planlama ve programlama süreçlerine toplumsal cinsiyet eşitliği prensibini yerleştirme ve bu sürece paralel olarak yerel yönetimler ile kadın örgütlerinin güçlendirilmesi ve aralarındaki işbirliği fırsatlarının artırılması amacıyla 2006 yılında başlatılmıştır.

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün ulusal ortağı ve temel paydaşı olduğu Kadın Dostu Kentler Programı, UNFPA (Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu) ve UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) tarafından yürütülmektedir. (Kadın Dostu Kentler – 2 Ortak Programı), İsveç Uluslararası İşbirliği ve Kalkınma Ajansı (SIDA) tarafından finanse edilmektedir.

Kadın Dostu Kentler Birleşmiş Milletler Ortak Programı, İzmir, Kars, Nevşehir, Şanlıurfa, Trabzon, Adıyaman, Antalya, Bursa, Gaziantep, Malatya, Mardin ve Samsun illerini kapsamaktadır.

Kadın Dostu Kentler Programı ile program illerinde yerel eşitlik mekanizmaları (İl Kadın Hakları Koordinasyon Kurulu, Kadın Erkek Eşitliği Birimleri ve Meclis Kadın Erkek Eşitliği Komisyonları) kurulmuş ve bu mekanizmalar işler hale getirilmiştir. Aynı zamanda Yerel Eşitlik Eylem Planları (YEEP) katılımcı bir yaklaşım ile hazırlanmış ve bu planlar büyük oranda kurumların (Belediye, İl Özel İdaresi, İl Müdürlükleri) stratejik planlarına ve bütçe belgelerine yansıtılmıştır.

Tüm bu süreçlere paralel olarak illerdeki kamu kurumları, yerel yönetimler ve sivil toplum örgütlerinin kapasitelerini güçlendirmeye yönelik çok sayıda eğitim faaliyeti yürütülmüştür. Yerel yönetimlerin sivil toplumla ortaklıklarını destekleyecek elverişli bir ortam yaratmak amacıyla program illerinde bir hibe programı uygulanmıştır. Ayrıca, dört ilde (İzmir, Nevşehir, Şanlıurfa, Trabzon) mahalle çalışmaları düzenlenmiştir.

Son olarak, Türkiye'de yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğinin yasal dayanakları ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerden doğan yükümlülükleri karşılaştırmaları olarak incelenmiş ve yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliği mekanizması için yasal önerilerin bulunduğu bir çalışma yürütülmüştür. Önümüzdeki dönemde bu önerilerin hayata geçmesi ve bu sayede Yerel Eşitlik Mekanizmalarının tüm il ve ilçelere yaygınlaştırılmasının ve işler hale getirilmesinin yasal bir yaptırıma dönüşmesi için hem sivil toplumun hem de kamunun savunuculuğuna ihtiyaç duyulmaktadır. Unutmamalıyız ki, eşitlikçi bir ülke ancak eşitlikçi kentlerle mümkün olacaktır.

Kadınların Yeni Meclis'ten Talepleri Var!

Fulya Ayata

KIHEP Danışmanı - İstanbul

7 Haziran'da gerçekleştirilen seçimlerin sonucunda, toplumun yarısını oluşturan kadınları temsil etmekten uzak, yine yeni bir "Erkekler Meclisi" oluştu. Ancak kadınlar eşit temsil haklarından vazgeçmiyor ve yeni Meclis'ten talepleri var.

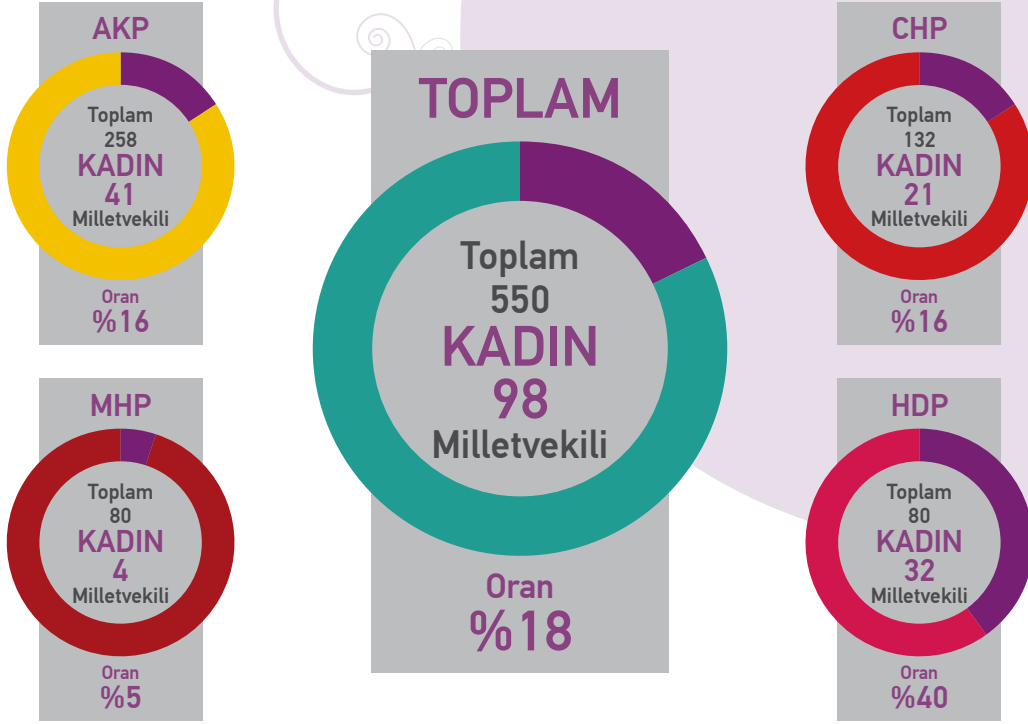
Kadınlar Yine Baraja Takıldı

7 Haziran seçimlerinde kadınların mücadelesi ve emeği sonucu elde ettikleri ciddi başarı şüphesiz görmezden gelinemez. Ancak, seçimlerde her ne kadar şimdiye kadarki en fazla kadın vekilinin yer alacağı bir Meclis oluştursa da açık ki Meclis'te kadınların temsili hâlâ çok yetersiz. Türkiye'de kadınların ilk kez katıldığı 1935 yılı seçimlerinde, 399 milletvekilinden 18'si kadındı (yüzde 4,5). Sonrasında Meclis'teki kadın milletvekili oranı 2007 yılına kadar yüzde 5'in üzerine çıkmadı. 2011 seçimlerinde ise 550 milletvekilinden 79'u kadın oldu (yüzde 14).

2015 milletvekili seçimlerinde toplam kadın aday oranı %26.6 oldu. HDP 249 kadın adayla ilk sırayı alırken, AK Parti 100, CHP 107, MHP ise 67 kadın aday gösterdi. İlk iki sıradan aday gösterilen kadınları sayısı AK Parti'de 17, CHP'de 24, MHP'de 7 ve HDP'de 73 oldu. Resmi seçim sonuçlarına göre AK Parti'den 41, CHP'den 21, MHP'den 4

ve HDP'den 32 kadın milletvekili TBMM'ye girdi ve böylece kadın vekil sayısı 98'e yükseldi ama Meclis'te kadınların temsil oranı yüzde 18'de kaldı. Bu başarı kadınların, ama eşit temsile uzanan yol hâlâ çok uzun.

Kadınların kendileri için kararlar alabilmesi, politika oluşturabilmesi için en az yüzde 30 oranında (iki erkeğe karşı bir kadına denk düşen) temsili gerekmektedir. Aksi halde, bu Meclis kadınların taleplerini erkeklerin dile getirmesi beklenen bir "Erkekler Meclisi" olarak görev yapacaktır, tıpkı daha öncekiler gibi. O nedenle, kadınların yeni Meclis'ten tartışmasız olarak ilk talepleri kadın kotası (en az yüzde 30, nihai hedef olarak yüzde 50) ve başta yüzde 10 seçim barajının kaldırılması olmak üzere kadınların adaylıklarını kolaylaştıracak düzenlemeleri gerçekleştirmesidir. Yüzde 10 barajlı bir seçim sistemi, her kesimden seçmenin kendini eşit biçimde temsil etmesi önündeki en ciddi anti-demokratik engel olmasının yanı sıra adaylar için de kabul edilemez bir uygulamadır. Bu sistem, erkek adaylara karşı kadınların parti listelerinde daha da gerilere itilmesine sebep olmaktadır. Akli evvellerin "kadınlar da bağımsız aday olsun" dediklerini duyar gibiyiz, bağımsız adaylığa başvuru ücreti 10 bin liranın üzerindedir. Dolayısıyla bunu bir çözümmüş gibi önermek "kadınlar aday olmasın" demektir.

Kadın-Erkek Eşitliği Tartışılmaz Bir Devlet Politikası Olmalı

7 Haziran'da oluşan Meclis'in ilk yapması gerekenlerden biri de kadın-erkek eşitliğinin tartışılmaz bir devlet politikası olarak kabul görmesi için gerekli adımları atmaktır. Meclis'in bu adımları atması için hükümet oluşmasını beklemeye ihtiyaç yoktur, milletvekilleri yeminlerini ettikten sonra bunun için çalışmaya başlayabilirler, bunun önünde hukuken herhangi bir engel yoktur.

2000'li yıllarda kadın-erkek eşitliği anlamında, kadın örgütlerinin sıkı mücadelesi sayesinde yasal çerçevede olumlu adımlar atıldıysa da bu uygulamaya yansımamış, fiili bir eşitlik sağlanamamıştır. Aksine, devlet Anayasa ve uluslararası sözleşmeler gereğince bu eşitliği hayata geçirmekle bizzat sorumlu olmasına rağmen, başta geçmiş Başbakan'ın ve iktidar partisi temsilcilerinin kadın-erkek eşitliğine karşı açıklamaları giderek kadın düşmanlığına varmıştır. Devletin tepesindeki bu politika, zaten sorunlu olan ayrımcı uygulamaları daha da kötüleştirmiştir. Şiddet gören kadınları şikayet için gittiği karakol kapısında çeviren polisler, kadın katillerinin cezalarında yüksek indirimler uygulayan hakimler, sağlıklı koşullarda kürtaj hakkını kullanmasına izin vermeyerek kadınları ölüme terk eden doktorlar, evlilik yaşına bile ermemiş kız öğrencisiyle evlenmek isteyen öğretmenler...ama hepsinden önce kız kardeşlerini, sevgililerini, eşlerini, annelerini "namus" diye öldüren erkekler işte hep bu devlet politikasından güç alıyor. O yüzden kadınlar, yeni Meclis'e kadın-erkek eşitliğinin fiilen uygulanması ve kadınların insan haklarını

kullanmaları önündeki engelleri kaldırma görevini veriyor. Bunun için ilk olarak derhal bir Kadın Bakanlığı ve Meclis'te kadın cinayetleri ile ilgili daimi bir komisyon kurulmalı, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe oluşturulmalı, şimdiye kadar kağıt üzerinde kalan tüm yasal hakların uygulamaları takip edilmeli ve sorunlar giderilmeli, şiddetten kaçan kadınlar için ulaşılabilir ve yeterli sayıda sığınak, danışma ve dayanışma merkezleri açılmalı, kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerine ilişkin veriler düzenli olarak tutulmalı ve kamuoyuyla paylaşılmalı ve elbette tüm bunlar alanda çalışan kadın örgütleri ile koordineli yapılmalıdır.

Kadınların elbette yeni Meclis'ten ev ve iş yaşamında eşit haklar, eğitim, sağlık ve sosyal güvenceden yararlanma, bedensel ve cinsel haklarını özgürce yaşama gibi birçok temel talepleri var, ancak öncelikle geçmiş dönemin yarattığı kadın düşmanı iklimin değiştirilmesi gerekiyor. Bunun için de kadın-erkek eşitliğinin tartışılmaz bir devlet politikası olduğu ve bunun karşısındaki ayrımcı uygulamaların hiçbirine anlayış gösterilmeyeceği yeni Meclis tarafından ilan edilmeli ve gerekli yaptırımlar uygulanarak, önlemler alınarak bu sözün arkasında durulmalıdır. Ancak, bu irade beyanını gösteren bir Meclis kendini bir "Erkekler Meclisi" olmaktan kurtaracaktır. Bu yolda, Meclis'e gönderdiğimiz kadın vekillere çok iş düşüyor, ama unutmayın kadınlar toplumun yarısı ve kadınların kurtuluşu için atacağınız her adımı birlikte öreceğiz.

Yararlanılan kaynaklar:

<http://www.ka-der.org.tr/tr-TR/Page/News/3008/25-donem-kadin-milletvekilleri-listesi.html?bid=365>

http://www.kadinkoalisyonu.org/yeni/category/secimm/?lang=tr_tr

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kadın Örgütlenmelerinden Bağımsız Yürütülemez!

25-27 Nisan 2015 tarihlerinde Muş'ta buluşan, Sığınaklar ve Dayanışma/Danışma Merkezleri Kurultay ana bileşeni kadın örgütlerinin milletvekili adaylarına çağırısıdır.

Kadına yönelik şiddet ve cinsiyet temelli ayrımcılık, toplumu olumsuz etkilemeye ve çözülmesi gereken öncelikli sorun olmaya devam ediyor. Bu sorunun çözülerek kamusal ve özel alanda cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM)'ne büyük sorumluluk düşmektedir. TBMM'nin bu sorumlulukları, kadına yönelik şiddetle mücadele eden kadın örgütlenmelerinden bağımsız yürütmesi düşünülemez. Bu mücadele uluslararası insan hakları hukuku temelinde yürütülmek zorundadır. Türkiye'nin taraf olduğu İstanbul sözleşmesi (Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi)'nin ve Birleşmiş Milletler Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW)'nin tam olarak uygulanması sağlanmalıdır.

Sorunun ve çözümün birincil muhatabı TBMM'dir, bu nedenle milletvekili adaylarını taleplerimizi öncelikli gündem yapmaya davet ediyoruz. 30 yıldır Türkiye'nin farklı bölgelerinde, kararlılıkla şiddetle mücadele eden bağımsız kadın örgütlenmeleri ve 18. yıldır bir araya gelen Sığınaklar ve Dayanışma/Danışma Merkezleri Kurultay bileşenleri olarak aşağıda acil eylem taleplerimizi bildiriyoruz.

Canımıza kasteden bu şiddetten uzaklaşmamız için acil olarak;

1. Kadın ve Eşitlik Bakanlığı'nın kurulmasını talep ediyoruz.

Kadına yönelik şiddetle mücadele aile merkezli politikalarla çözülemez. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kültürel ve geleneksel değerler ekseninde çözülmesi mümkün değildir. Kadın sorunlarını çözmeyi amaçlayan Kadın ve Eşitlik Bakanlığı kurulmalıdır.

2. Kadın Dayanışma ve Danışma Merkezlerinin yaygınlaştırılmasını talep ediyoruz.

Şiddetten uzaklaşmaya çalışan kadınların psikolojik, sosyal ve hukuki destekleri de alabilecekleri, deneyimlerini paylaşarak karşılıklı güçlenebilecekleri, ulaşılabilir, kadın dayanışma/danışma merkezleri bu alanda çalışan kadın örgütlenmelerinin işbirliği, izleme ve denetiminde yaygınlaştırılmalıdır.

3. Kadın sığınaklarının yaygınlaştırılmasını talep ediyoruz.

Üyesi olduğumuz Avrupa Konseyi tavsiye kararlarına göre her 10 bin nüfus için sığınakta kalacak bir yer olmalıdır. Bu açıdan bakıldığında Türkiye'deki mevcut kapasitenin en az iki katına çıkarılması gerekmektedir. Tüm çeşitliliğiyle kadınlar olarak yaşadığımız şiddetten gerekli destekleri alarak korunabileceğimiz ve yeni bir yaşama adım atabileceğimiz uluslararası standartlardaki sığınaklar, bu alanda çalışan kadın örgütlenmelerinin işbirliği, izleme ve denetiminde yaygınlaştırılmalıdır.

4. Kadına yönelik şiddetle mücadele için merkezi ve yerel yönetim bütçelerinden hem devletin kendi çalışmalarına hem de bu alandaki bağımsız kadın örgütlenmelerinin çalışmalarına yeterli pay ayrılmasını talep ediyoruz.

Merkezi ve yerel yönetim bütçeleri, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme ilkelerine uygun olarak yapılmalı ve kadına yönelik şiddetle mücadeleye ayrılan paylar ciddi oranda artırılarak sürekliliği sağlanmalıdır. Ek olarak, bu alanda çalışan kadın örgütlenmelerinin, kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin faaliyetleri kalıcı ve sürekliliği sağlanmış bir sistemle mali olarak desteklenmelidir.

Kadın Sığınakları ve Dayanışma/Danışma Merkezleri Kurultay Ana Bileşen Örgütleri

Kaynak: <http://www.siginaksizbirdunya.org>

Özgecan'la Tanıştıktan Sonra...

Derya Kaya

Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği

Her ülkede bir patlama noktası var galiba. Hindistan'da Aralık 2012'de 23 yaşındaki tıp öğrencisi bir genç kadın uğradığı toplu tecavüz ertesinde hayatını kaybetmiş, olayın ardından ülke çapında gösteriler düzenlenmişti. Arjantin'de de daha birkaç gün önce, Haziran ayı başında, 14 yaşında hamile bir kız çocuğunun sevgilisi tarafından öldürülmesi ardından başlayan gösteriler Meksika, Şili ve Uruguay'a da yayıldı ve on binlerce insan sokaklarda kadına karşı şiddeti protesto etti. Türkiye'de ise bu patlamayı 11 Şubat 2015'te henüz 19 yaşındaki üniversite öğrencisi Özgecan Aslan'ın bir tecavüz girişimi ardından vahşice öldürülmesiyle yaşadık. Sokaklara döküldük, günlerce olayı konuştuk, yas tuttuk.

Özgecan, kadın cinayetlerinin ve erkek şiddetinin iyice arttığı bir dönemde sembol oldu. Kadınlar Özgecan cinayetinin birçoklarının söylediği gibi "münferit" olmadığını çok iyi biliyorlardı. Hava kararmadan eve gitmeye çalışmanın, sürekli kendini tehdit altında hissetmenin, göz yaşartıcı sprey taşımanın, minibüste tek yolcu olmanın, rahatsız eder bakışların huzursuzluğunu yaşamayan kadın yok çünkü. Bu alışıldık tehditler bir yana, Özgecan'ın yaşamak zorunda kaldığı vahşet hepimiz için sıra dışıydı. Oysa ki, bir erkeğin silahını, bıçağını alıp eşini, sevgilisini öldürmesine şaşırılmaz hale gelmiştik.

Özgecan sadece kadınların yaşadığı tehdit ve şiddetin bir sembolü değil. Özgecan aynı zamanda bir kırılma noktası. Özgecan, yüz binlerce kadına en yakınlarına anlatamadıkları travmalarını tüm Türkiye'ye anlatma cesareti verdi. Kadınların kadın olmaktan dolayı yaşadıkları şiddet ve ayrımcılığı paylaştıkları #sendeanlat etiketi bir milyondan fazla kullanıldı. Birçok erkeğe çok meşru görünen cinsiyetçiliği ve

Kaynak: www.akdenizmanset.com.tr

sokak tacizini sorgulattı. Erkek şiddetini daha da fazla gündemleştirdi. Bunların ötesinde TBMM'de kurulmuş kadına yönelik şiddet araştırma komisyonunu harekete geçirdi. Kadın örgütleri kadına yönelik şiddete ilişkin taleplerini 28 maddede Meclis'e iletti. "Çözüm idam değil" diyen Özgecan'ın babası Mehmet Aslan sayesinde idam tartışmalarının sesi kısıldı. Haziran ayı itibarıyla 1.127.000 kişi kadına karşı işlenen suçlarda erkeklere verilen iyi hal, ceza ve tahrik indirimlerinin kaldırılması için bir Özgecan Yasası kampanyasını destekledi. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı toplanan imzaları teslim almak istemezken, Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ve Halkların Demokratik Partisi (HDP) iktidara gelmeleri durumunda yasayı çıkaracaklarının sözünü verdi.

Bunlar yeterli mi? Tabii ki değil. Nitekim Bianet'in rakamlarına göre 2015 yılının ilk beş ayında erkeklerin öldürdüğü kadın sayısı 120. Kadın cinayetleri azalmıyor, çünkü yürürlükteki yasa ve uluslararası sözleşmeler uygulanmıyor ve kadına yönelik şiddetin sebebi ve sonucu olan toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırmaya yönelik politika ve uygulamalar hala yok. Ancak, umalım ki Özgecan'la tanıştıktan sonra aradaki bağı kurabilen daha fazla insan olsun.

Anayasa Mahkemesi İmam Nikahını Yasal ve Meşru bir Hale Getirdi

Anayasa Mahkemesi, resmi nikah olmaksızın dini nikah kıyan imam ve nikahlanan çiftlere ceza verilmesini öngören Türk Ceza Kanunu'nun "Birden çok evlilik, hileli evlenme, dinsel tören" başlıklı 230'uncu maddesinin 5. ve 6. fıkralarının iptali kararı aldı.

Anayasa'nın eşitlik maddesi ve laiklik ilkesi başta olmak üzere, Medeni Kanun'un miras hakkı ve anne ve çocuğun devletin koruması altında olması yönündeki maddelerinin ihlali anlamına gelen bu karar, ayrıca Türkiye'nin imza attığı CEDAW ve İstanbul Sözleşmesi gibi uluslararası sözleşmelere de aykırılık taşıyor.

Türkiye'deki kadınların haklarıyla ilgili çok önemli bir kazanımlarını geri alma anlamına gelen bu karar ile 18 yaşından küçük kız çocukların zorla ve erken yaşta evlendirilmelerinin yolu açılmakla kalmıyor, erkekler için çokeşlilik yasal olarak serbest hale geliyor. Resmi nikahsız dini nikah kıyanların ceza almayacağı bu yeni düzenlemeye gerekçe olarak AYM Başkanı Zühtü Arslan ve 11 üye, bunu "Birlikte yaşama hukuk düzenince cezalandırılmazken imam nikahının suç olması ölçüsüz orantısız müdahale" ifadesiyle açıkladı. Artık ceza caydırıcılığı olmayacağından hali hazırda her üç evlilikten birinin erken yaşta evlilik olduğu Türkiye'de çocuk yaşta evlilikler daha da artacak ve boşanma veya ölümlerde kadının da çocuğun da kanunen hiçbir hakkı olmayacak.

Tümünün erkek olduğu toplam 15 üyesi bulunan ve bu karara evet diyen 12 AYM üyesi gerekçe olarak nikahsız yaşayan çiftlere ceza verilmezken imam nikahıyla evlenen çiftlere ceza verilmesinin haksızlık olmasını gösteriyorlar. Pek çok kadının ve kadın örgütünün basın açıklamalarıyla tepki gösterdiği karar aynı zamanda bazı meslek ve sivil toplum örgütleri tarafından kadın ve çocuklara yönelik hak ihlali ve Medeni Kanun gibi temel yasalara ve laiklik ilkesine aykırılık taşıması bakımından eleştirildi.

Nitekim CHP Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer, bu iptale karşı bir adım olarak Türk Medeni Kanunu'nda konuyla ilgili bir değişiklik yapılması için bir teklif sundu. Bu teklifin TBMM'de kabul edilip yasallaşması durumunda, evlenmek için 18 yaşın doldurulması zorunlu olacak, 18 yaşından küçükleri dini nikah kıyanlara 3 yıla kadar hapis cezası verilecek.

AYM'nin iptal kararının, "çocuk cinsel istismarının önüne geçecek son bariyeri de kaldırdığını" söyleyen Yüceer, "Artık ceza caydırıcılığı olmayacağından hali hazırda her üç evlilikten birinin çocuk evliliği olduğu ülkemizde söz konusu durumun yaptırımsız kalması ile çocuk yaşta evlilikler daha da artacaktır. Anayasa Mahkemesi'nin söz konusu düzenlemeyi iptal etmesi Türkiye'nin gerçekleriyle bağdaşmamaktadır" dedi.

Yerelden Küresele Kadınlar Direniyor!

Selen Lermioğlu Yılmaz

KİH-YÇ ve Eşitlik İzleme Kadın Grubu (EŞİTİZ) Üyesi

Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonunun (KSK) 59. Oturumu, Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu'nun¹ 20. Yılı vesilesiyle, çok önemli bir gündemle, 9-20 Mart 2015 tarihlerinde New York'ta, BM Genel Merkezinde gerçekleştirildi. Kadınların gündelik hayatlarını etkileyen en temel konular üzerine küresel düzeyde kararların alındığı, en önemli devletlerarası organ olarak nitelendirilen KSK'nın bu yılki oturumuna, Türkiye kadın ve LGBTİ hareketinden de 7 kişilik bir grup² katıldı.

1 Pekin Eylem Platformu ve Pekin +5 süreçlerine dair detaylı bilgi için bakınız Birleşmiş Milletler'de Kadının İnsan Hakları ve Türkiye'nin Taahhütleri", Kadının İnsan Hakları Projesi (KİHP) - Yeni Çözümler Vakfı İrtibat Bürosu, Aralık 2001, <http://www.kadinininsanhaklari.org/static/yayin/kitapcik/pekin-5.pdf>

2 Kadın ve LGBTİ örgütleri tarafından, katılımcı olarak belirlenmiş olan 7 isim şunlardır: Selma Acuner (Kadın Koalisyonu), Pınar İlkkaracan (Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği), Canan Arın (Mor Çatı),

59. KSK'ya Sivil Toplum Katılımı

59. KSK oturumundan kadın örgütlerinin dışlanacağı endişesiyle Kadın Koalisyonu'nun hazırladığı bir açıklama, kadın ve LGBTİ örgütleri tarafından Bakanlığa iletili. Açıklamada heyetten dışlanmasının kabul edilemez olduğu belirtilmekteydi³. Bu sayede Türkiye kadın hareketi ve LGBTİ hareketinden temsilcilerin resmi heyete katılması kabul ettirildi. Öte yandan, Bakanlık, Sivil Toplum Örgütleri (STÖ) temsilcilerinin resmi oturumlarda konuşmasını ve müzakerelere katılmasını tüm çabalara

Elçin Çavlan (Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu), Yasemin Öz (LGBTİ örgütleri), Nur Otaran (Uçan Süpürge), Selen Lermioğlu Yılmaz (Eşitlik İzleme Kadın Grubu).

3 Açıklama metninin tamamı için bakınız: <http://www.kadinkoalisyonu.org/yeni/aile-ve-sosyal-politikalar-bakanligi-kadin-orgutlerini-uluslararası-siyasal-sureclerinden-disliyor/>

rağmen reddetti ve oturumlara katılımı sadece gözlemci statüsüne indirgedi.

2015 Siyasi Deklarasyonu ve Kaybedilen Kazanımlar

Küresel feminist, kadın ve LGBTİ hareketinin Pekin +20'den beklentisi oldukça yüksekti. Beklenenin aksine, ilk defa bu sene, Siyasi Deklarasyon, sivil toplum örgütlerinin de katıldığı KSK oturumu başlamadan önce, sadece BM üye devletlerinin temsilcileri tarafından belirlendi ve kabul edildi. Bağımsız kadın örgütlerini karar süreçlerinin dışında bırakma yolunda Türkiye'de gittikçe artan eğilimin, BM kurumlarında ve dünyada da bazı ülkelerde gittikçe güçlendiği bir kez daha görülmüş oldu. Bu geri adımı protesto eden feminist hareket tüm Dünyadan örgütlerin imzasıyla bir açıklama yayınladı ve sivil toplum örgütlerinin katılımının sınırlandırılmasının kabul edilemez olduğunu ifade etti. Deklarasyonun oylandığı esnada da, STÖ temsilcileri ayağa kalkıp, dışlanarak susturulmalarına olan itirazlarını ağızlarını kapatarak protesto ettiler.

Bu geri adımlar, liderliğini Vatikan ve Rusya'nın yaptığı, bu sene Afrika Grubu ülkelerinin de desteğini alarak güçlenen muhafazakar bloğun, yıllardır kadın örgütlerini ve feminist hareketleri sürecin dışında bırakmaya dönük çabalarının bir sonucu olarak yorumlanabilir. Bu bloğun çabalarıyla, Deklarasyon metninden "feminist gruplar" ifadeleri tamamen çıkarıldı; sivil topluma yapılan atıflar azaltıldı; "kadın ve kız çocuklarının insan hakları" ifadeleri nitelik ve nicelik olarak azaltılıp zayıflatıldı. Ayrıca, devletlerin sorumluluk ve yükümlülüklerine yapılan atıflar da oldukça hafifletildi.

59. KSK Oturumu Etkinlikleri

KSK oturumları sırasında düzenlenen resmi toplantılara, ancak devletlerin resmi heyetleri dahilinde gelmiş olan kişiler katılabiliyor. Bakanlık düzeyinde düzenlenmiş olan yuvarlak masalar dört konu başlığı altında yürütüldü: Ekonomiyi kadınlar ve kız çocukları için çalışır hale getirmek; Toplumsal cinsiyet eşitliğine ve kadınların güçlenmesine yatırım yapmak; Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için siyaset ve toplumsal yaşamı dönüştürmek; Kadınlar ve kız çocukları için fiili eşitliğin gerçekleşmesi için hesap verebilirlik.

Bu sene devlet heyetleri ve BM temsilcilerinin yanı sıra BM Ekonomik ve Sosyal Konsey (EKOSOK) akreditasyonu olan STÖ'lerin temsilcilerinin de katılabildiği 140'dan fazla yan etkinlik düzenlendi. Türkiye hükümeti 59. KSK kapsamında iki yan etkinlik düzenlemişti. Bu etkinliklerde

konuşmacı olarak Bakanlık ve uluslararası kurumların temsilcilerinin yanında sadece iki sivil toplum örgütüne yer verilmişti: Kadın ve Demokrasi Derneği (KADEM) ile Türkiye Gençlik ve Eğitime Hizmet Vakfı (TÜRGEV).

Kadınlar, KSK 59. Oturumunda siyasi deklarasyonun onaylandığı esnada kadın örgütlerinin süreçten dışlanmasını ve böylece seslerinin kısılmaya çalışılmasını protesto ettiler.

Dünya'daki kadın örgütlerinin ve feminist hareketlerin gerçek gündemleri, sivil toplum örgütleri tarafından düzenlenen paralel etkinliklerde görülebilir. Bunların önemli bir çoğunluğu kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet üzerineydi. Öne çıkan diğer dört konu ise şunlardı: "Göç, yerinden edilme, göçmenler ve mülteciler ve insani krizler"; "Muhafazakarlaşma, köktendincilik, din ve bunların kadınlar üzerindeki etkileri"; "Genç feministler ve feminist hareket ile ilişkileri; nesiller arası diyalog"; "Feminist hareket, örgütlenme üzerindeki baskılar ve gittikçe daralan kaynaklar".

Sonuç Olarak

Ulusal düzeyde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bağımsız kadın ve feminist sivil toplum örgütleri etkisizleştirmek için resmi heyet katılımlarını kısıtlamaya çalışıyor; müzakerelere katılım kazanımlarını ellerinden alıyor; KSK hazırlık sürecine bağımsız kadın örgütlerini katmıyor; düzenlediği iki resmi panelde "sivil toplumdan" sadece KADEM ve TÜRGEV'e yer veriyor. Küresel düzeyde Siyasi Deklarasyon ilk defa sivil toplum katılımı olmadan müzakere ediliyor ve zayıflatılıyor; muhafazakar blok genişliyor ve etkisini artırıyor; Pekin Konferansından 20 yıl sonra, o günkü tartışmaların da gerisine düşen konular tartışılıyor... Bir yandan da kadın örgütleri ve feminist harekete yönelik baskılar artıyor, kararlara katılımları engelleniyor, kaynakları daraltılıyor...

Bir kez daha açıkça anlaşılıyor ki, atılması gereken yeni adımlar ve ilerlemeler bir yana, içinde olduğumuz dönemde mevcut kazanımlarımız dahi garanti altında değil ve onlara sıkı sıkıya sarılmamız, haklarımızı korumak için mücadele etmemiz gerekiyor. Gözümüz açık, yerel-ulusal-bölgesel-küresel her seviyedeki dayanışmamız daha da güçlü olmak zorunda.

Hukuk Köşesi

Özlem Ayata

KİHEP Grup Yönlendiricisi

SEÇİM BARAJI VE KADIN KOTASI

Dünyadaki en yüksek oran olan %10 seçim barajı kadınların siyasi katılımının önündeki en büyük engellerden biridir.

Seçmen yeni parlamentoyu seçmek için 7 Haziran tarihinde sandık başına gitti. Özgür ve adil seçimler, temsili demokraside yaşayan insanlara yaşadıkları ülkedeki politik düzenin ve hükümetin gelecekteki politikalarının yönünü belirleme olanağı verir. Çağdaş demokrasilerde seçim sistemi, halkın temsilcilerinin adaletli biçimde parlamentoda bulunmasını gerektirir. Avrupa Konseyi'ne üye 47 devlet arasında Türkiye dışında %10 baraj uygulayan başka bir devlet yoktur. Türkiye'de uygulanan yüzde 10 barajı, dünya üzerindeki en yüksek seçim barajıdır. Türkiye'de %10 barajını aşamayan partiler mecliste temsil edilmemektedirler.

Portekiz, Malta, Luxemburg, Bosna Hersek, Makedonya, İrlanda, Finlandiya, İsviçre'de seçim barajı yoktur. Hollanda'da %0,67, Danimarka, İsrail ve Filipinler'de %2, Arnavutluk'ta %2,5, İspanya, Arjantin, Yunanistan, Karadağ'da %3, Avusturya, Slovenya, Bulgaristan ve Norveç'te %4, Hırvatistan, Çek Cumhuriyeti, Almanya, İzlanda, İtalya, Letonya, Litvanya, KKTC, Macaristan, Polonya, Gürcistan Sırbistan, Slovakya, Moldova, Romanya ve Belçika'da %5'dir.

Türkiye seçim sisteminde yer alan %10 barajı yüzünden, seçmen iradesi meclise tam olarak yansıyamamakta, temsilde adalet sağlanamamaktadır. Baraj sistemi, milyonlarca oyun yok sayılması sonucunu doğurmaktadır. 2002 genel seçimlerinde %10 barajına takılıp Meclis'te temsil edilemeyen oy toplamı 14,5 milyondur ve bu sayı oy kullananların yüzde 15'ine tekabül etmektedir.

Seçimlerin adil olmasının önündeki bir diğer engel ise önseçim yapılmaksızın ve kadın kotası uygulanmaksızın çoğunlukla parti liderleri tarafından hazırlanmasıdır. Kadın temsiliyetinin çok az olduğu Türkiye gibi ülkelerde kadın kotası uygulamasının siyasi partiler açısından bir zorunluluk olarak görülmesi gereklidir. Türkiye nüfusunun yarısı kadınlardan oluşmasına rağmen parlamentoda kadın temsili hala sadece %18'dir. Kadın örgütleri yıllarca mücadele ederek kadın kotasının siyasi partilerde uygulanması gerektiğini belirtmiştir ve parti içerisinde kadın kotaları uygulanmaya başlamıştır.

Ancak yasalarda kadın kotasının uygulanması için yeterli tedbirler bulunmadığı için kadın kotasını uygulayan partilerde dahi seçilebilir sıralara sadece erkekler yerleştirilmektedir. Örneğin; İspanya, partilerin bu şekildeki göstermelik uygulamalarını önlemek için, kadınları seçilebilir yerlere yerleştirmeyen partilere yapacağı devlet yardımını azaltarak, kadın kotasının uygulanmasını sağlamaya yönelik bir tedbir almıştır. Ülkemizde de bu şekilde tedbirleri de içeren düzenlemelere ihtiyaç bulunduğu açıktır.

Türkiye Araştırmaları Enstitüsü, "Kadın Temsilinin Önündeki Çifte Baraj: Yüzde 10 ve Erkekler" başlıklı çalışmasıyla, yüzde 10'luk seçim barajının yeni meclisteki erkek egemen yapıyı ne oranda etkileyebileceğini araştırdı.

Araştırma sonuçları bize gösteriyor ki %10 seçim barajı aynı zamanda kadın temsilinin de önündeki baraj. Bizler kadınlar olarak nüfusun yarısını oluştururken, siyasi hayatta erkeklerle eşit düzeyde temsil edilmemekteyiz. Oysa eşit düzeyde temsil kadınlara özgü sorunların çözülmesi ancak bu sorunları yaşayan kadınların siyasi alanda temsil edilmesiyle mümkün olabilir. Ülke barajının olmadığı ve kadın kotasının her partide uygulanması için çeşitli yasal tedbirlerin alındığı bir sistem ancak kadınların siyasi hayata katılabilmesinin yolunu açabilecektir. Eşit temsil ve katılımın önündeki büyük engellerden biri olan seçim barajının kaldırılması gerekmektedir. Ülke barajının olmadığı ve kadın kotasının her partide uygulanması için çeşitli yasal tedbirlerin alındığı bir sistem ancak kadınların siyasi hayata katılabilmesinin yolunu açabilecektir.

2015 Genel Seçimlerinde Siyasi Partilerin Kadın Aday Oranları ve İl Dağılımı

Parti	Kadın Aday Oranı	Kadın Adaylı İl Sayısı
AKP	% 18.4	44
CHP	% 19.6	41
MHP	% 12.4	30
HDP	% 45.3	76

Kaynak: Türkiye Araştırmaları Enstitüsü
<http://riturkey.org/2015/05/kadin-temsilinin-onundeki-cifte-baraj/>

HAKLARIMI ÖĞRENMEK VE DANIŞMAK İÇİN NERELERE BAŞVURABİLİRİM?

1) AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI'NA BAĞLI KURULUŞLAR

DANIŞMANLIK DESTEĞİ ALINABİLECEK MERKEZLER
Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na (ASPB) bağlı İl ve İlçe Müdürlükleri'ne telefonla veya şahsen başvurarak şiddete karşı bilgi edinebileceğiniz ve danışmanlık desteği alabileceğiniz size en yakın Sosyal Hizmet Merkezleri, Aile Danışma Merkezleri ve diğer ilgili danışmanlık merkezleri hakkında bilgi alabilirsiniz. Ayrıca şu internet sayfasından da yararlanabilirsiniz: <http://kadininstatusu.gov.tr/uygulamalar/siddete-maruz-kalindiginda>

Kadın Konukevleri

ASPB'na bağlı kadın konukevlerinin adres ve iletişim bilgileri gizlilik ilkesi nedeniyle açık değildir. ALO 183 Hattını ve aşağıda listesi verilmiş Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerini arayarak konukevlerinin iletişim bilgilerine ulaşabilirsiniz.

Alo 183 Sosyal Danışma Hattı

ALO 183, 7 gün 24 saat ücretsiz hizmet veren Aile, Kadın, Çocuk ve Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattıdır. Bu hattı arayarak bulunduğunuz yere en yakın Sosyal Hizmet Merkezi; Aile Danışma Merkezi; Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (ŞÖNİM); Kadın Konukevleri ile ilgili bilgilere ulaşabilirsiniz. Ayrıca, www.aile.gov.tr internet sitesi aracılığıyla da bu bilgileri edinebilirsiniz.

ŞİDDET ÖNLEME VE İZLEME MERKEZLERİ (ŞÖNİM)

Mart 2012'de yürürlüğe giren 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun uyarınca kurulmaya başlandı. Aşağıda listelenen illerde kurulan ŞÖNİM'lerin amacı, şiddete uğrayan kadınlara destek hizmetlerini koordine etmek, kadınlara şiddete karşı koruyucu ve önleyici danışmanlık desteği vermek ve kadına yönelik şiddet ile ilgili veri ve istatistik çalışmaları yapmak. 2015 yılı itibarıyla Türkiye'de açılan ŞÖNİM sayısı 14'tür. Bulduğunuz ilde ŞÖNİM bulunup bulunmadığını aşağıdaki listeden veya ALO 183 hattını arayarak öğrenebilirsiniz.

ŞÖNİM BULUNAN PİLOT İLLER

ADANA

(0322) 247 08 35

Huzurevleri Mah. 77139. Sok. No: 4 Çukurova, Adana

ANKARA

(0312) 348 36 86

Ulubey Mah. 863. Sok. No: 2 Altındağ, Ankara

ANTALYA

(0242) 227 20 62

Kültür Mah. 3844. Sok. No: 8 Kepez, Antalya

BURSA

(0224) 223 03 68

Yahşibey Mah. Kayabaşı Sok. No: 7 Osmangazi, Bursa

DENİZLİ

(0258) 266 41 66

Kervansaray Mah. Barbaros Cad. No: 145 Bağbaşı, Denizli

DIYARBAKIR

(0412) 257 21 50

Peyas Mah. Diclekent Dubleksleri 252. Sk. No: 37 ve 39 Kayapınar, Diyarbakır

GAZİANTEP

(0342) 220 71 10

Düğmecı Mah. Türkocağı Sok. No: 5/B Gaziantep

İSTANBUL

(0212) 465 21 96/97

Yeşilköy Mah. Halkalı Cad. No: 30 Bakırköy, İstanbul

İZMİR

(0232) 363 33 41

1847/15 Sok. No: 12 A Blok Bayraklı, İzmir

MALATYA

(0422) 212 32 25-26 - (0422) 212 32 20 (Alo 183'e bağlı)

Özalp Mahallesi Turgut Özal Bulvarı 1. Cadde No: 15 Malatya

MERSİN

(0324) 328 66 35

Gazi Mah.1323.Sok. No: 5 Yenisehir, Mersin

SAMSUN

(0362) 431 11 87

Ulugazi Mah. Kaplanoğlu Sok. No:4 İlyayardı, Samsun

ŞANLIURFA

(0414) 313 56 31

Paşa Bağı Mahallesi 765. Sok. No: 42/B Merkez, Şanlıurfa

TRABZON

(0462) 231 40 12

Soğuksu Mah. Adli Soğuksu Cad. Huzur Sok. No: 10 Çamlık, Trabzon

2) BARO KADIN DANIŞMANLIK MERKEZLERİ ve ADLİ YARDIM SERVİSLERİ

Pek çok ilde Baro bünyesinde Kadın Hakları ile ilgili birimler vardır. Bulduğumuz ilin Baro'suna başvurarak ilgili birimlere ulaşabilir, hem yardım talebinde bulunabilir hem de hukuki danışmanlık desteği alabilirsiniz. Baroların iletişim bilgileri için internet sitesi: www.barobirlik.org.tr

3) DİĞER ŞİDDET DANIŞMA HATLARI

ALO 155 Polis İmdat

ALO 156 Jandarma İmdat

ALO 112 Acil Tıbbi Yardım Hattı

ALO 157 İnsan Ticareti Mağdurları Acil Yardım ve İhbar Hattı

HÜRRİYET AİLE İÇİ ŞİDDET KAMPANYASI ACIL YARDIM HATTI

(0212) 656 96 96 ve (0549) 656 96 96

KADIKÖY BELEDİYESİ ALO KADIN ŞİDDET HATTI

(0216) 349 9 349

4) BAĞIMSIZ veya BELEDİYELERE BAĞLI KADIN SİĞİNAKLARI

Bağımsız veya belediyelere bağlı sığınak sayısı son derece azdır. Bağımsız sığınaklar, ev içi şiddete maruz kalan tüm kadınlara sığınma ve korunma imkanı sunmak; kadınlar için yeni yaşam alternatiflerini danışma içerisinde ortaya çıkarabilmek; gereken yönlendirmeyi yapmak; kadınların şiddete karşı hak bilinci edinmesini ve özgüven kazanmasını sağlamayı amaçlar. Bu sığınaklar ayrıca telefonla danışmanlık vermenin yanında psikolojik, hukuki ve mesleki rehberlik konusunda da yüz yüze danışmanlık desteği de verirler.

ADANA KADIN DAYANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNMA EVİ DERNEĞİ (AKDAM)

(0322) 453 53 50 / akdam.adana@yahoo.com

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNMA EVİ

(0312) 507 24 24

ANKARA ÇANKAYA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNMA EVİ

(0312) 458 89 00 / Dahili No: 1154 (0312) 359 33 22

ANKARA KEÇİÖREN BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNMA EVİ

(0312) 359 33 22

DIYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN SORUNLARI ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ (DİKASUM)

(0412) 226 22 98 - (0412) 229 48 80 / dikasum@hotmail.com

DÜZCE BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNMA EVİ

(0380) 514 45 34

Camiikebir Mah. Rıhtım Cad. Kılıç Platosu Düzce

İSTANBUL ATAŞEHİR BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI

(0216) 570 50 00 / atasehir@bel.tr

İSTANBUL EYÜP BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI

(0212) 440 05 00 / sosyal@eyup.bel.tr

İSTANBUL KADIKÖY GENÇ KIZ SİĞİNMA EVİ

(0216) 474 52 61 / iletisim@genckizsiginmaevi.org

İSTANBUL KADIKÖY BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI

(0216) 414 38 61, (0216) 542 52 00

İSTANBUL KÜÇÜKÇEKMECE BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI

(0212) 411 07 77/ Beyaz Masa (0212) 411 06 48 - (0212) 580 07 72

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI

(0232) 293 42 93

İZMİR ALİAĞA BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI

(0232) 999 29 29/ Dahili No: 191

İZMİR BAYRAKLI BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI

(0232) 367 73 88

İZMİR BORNOVA BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI

(0232) 999 29 29/ Dahili No: 4705

İZMİR BUCA BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI

(0232) 440 77 12

İZMİR KARŞIYAKA BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI

(0232) 330 58 18, (0232) 364 53 10, (0232) 368 88 03

İZMİR ÖDEMİŞ BELEDİYESİ KADIN SİĞİNAĞI

(0232) 544 36 33

MOR ÇATI KADIN SİĞİNAĞI VAKFI

(0212) 292 52 31-32 / morcati@morcati.org.tr

www.morcati.org.tr

5) BAĞIMSIZ veya BELEDİYELERE BAĞLI KADIN DANIŞMA ve DAYANIŞMA MERKEZLERİ

Kadın örgütlerinin işlettiği bağımsız kadın danışma ve dayanışma merkezlerinin yanısıra son yıllarda pek çok belediye de kadınlar için danışma merkezleri açıyor. Özellikle kadın örgütlerinin işlettiği merkezler, kadınlara karşı yapılan her türlü ayrımcılık, ekonomik, sosyal ve politik dışlanmalar göz önüne alınarak, kadınların kendi ihtiyaçlarına yönelik taleplerini ve görüşlerini hayata geçirmek üzere bir araya geldikleri ve uğradıkları ev içi veya ev dışı şiddete karşı hukuksal ve psikolojik danışmanlık desteği alabildikleri ve birbirleriyle dayanışma içinde oldukları bir ortamın oluşmasını amaçlıyor.

ADANA

ADANA KADIN DAYANIŞMA MERKEZİ VE SİĞİNMA EVİ DERNEĞİ (AKDAM)

(0322) 453 53 50 / akdam.adana@yahoo.com

ADIYAMAN

KADIN YAŞAM DERNEĞİ

(0416) 214 99 97 / akayder@hotmail.com

AĞRI

DOĞUBEYAZIT BELEDİYESİ SEMA YÜCE KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0472) 312 01 52 / ozlemmmarc@hotmail.com

ANKARA

ANKARA BAROSU ALO GELİNCİK HATTI

(0312) 444 43 06

ANKARA KADIN DAYANIŞMA VAKFI

(0312) 430 40 05 - (0312) 432 07 82 / kadindv@yahoo.com.tr
www.kadindayanismavakfi.org.tr

ANTALYA

ANTALYA KADIN DANIŞMA MERKEZİ ve DAYANIŞMA DERNEĞİ

(0242) 248 07 66 / antalyakadınmerkezi@gmail.com
www.antalyakadindanismanadernegi.org

ANTALYA KENT KONSEYİ KADIN MECLİSİ

(0242) 243 69 92 / E-posta: info@antalyakentkonseyi.org.tr

BATMAN

SELİS KADIN MERKEZİ

(0488) 221 07 26 / jivan72zane@hotmail.com

BURSA

NİLÜFER BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA MERKEZİ

(0224) 452 82 13 - 14 / nilufer@nilufer.bel.tr

MOR SALKIM KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ

(0531) 033 88 44 / morsalkimdernegi@hotmail.com

ÇANAKKALE

ÇANAKKALE KADIN EL EMEĞİNİ DEĞERLENDİRME DERNEĞİ-DANIŞMA MERKEZİ (ELDER)

(0286) 217 06 03 / elderkadınmerkezi@gmail.com

ÇANKIRI

ÇANKIRI KADIN DANIŞMA ve DAYANIŞMA DERNEĞİ

iletisim@kadindayanisma.org

HAKLARIMI ÖĞRENMEK VE DANIŞMAK İÇİN NERELERE BAŞVURABİLİRİM?

DİYARBAKIR-AMED
DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
KADIN SORUNLARI ARAŞTIRMA VE
UYGULAMA MERKEZİ (DİKASUM)
(0412) 226 22 98 - (0412) 229 48 80
dikasum@hotmail.com

BAĞLAR KADIN KOOPERATİFİ
(0412) 234 26 47
baglarkooperatifi@hotmail.com

BAĞLAR BELEDİYESİ KARDELEN KADIN
MERKEZİ
(0412) 234 20 41
kardelenkadinevi@outlook.com

BİSMİL BELEDİYESİ NUJİN KADIN
MERKEZİ
(0535) 012 72 53 / nukev@mynet.com

CEREN KADIN DERNEĞİ
(0412) 251 58 27
cerenkadindernegi@hotmail.com

ÇINAR BELEDİYESİ JİNWAR KADIN
DANIŞMANLIK MERKEZİ
(0412) 511 27 52 / jinwarkadin@hotmail.com

ERGANİ BELEDİYESİ SELİS KADIN
MERKEZİ
(0412) 611 30 07 / bilgi@ergani.bel.tr

KAMER VAKFI (KAMER Vakfı'nın 21 ilde şubesi bulunmaktadır, hangi illerde olduğuna ilişkin bilgiyi KAMER Vakfı merkezinden edinebilirsiniz.)
(0412) 228 10 53 – (0530) 664 44 10
d.kamervakfi@gmail.com / www.kamer.org.tr

KAYAPINAR BELEDİYESİ EKİN CEREN
KADIN DANIŞMANLIK MERKEZİ
(0412) 251 10 81
cerendanismanlik@hotmail.com

LİCE BELEDİYESİ NUJİYAN KADIN
MERKEZİ
(0412) 861 21 04 / nujiyankadin@hotmail.com

SELİS KADIN DERNEĞİ
(0412) 236 39 11 / seliskadin@yahoo.com

SİLVAN BELEDİYESİ MEYA KADIN MERKEZİ
(0412) 711 27 11 / meya_kadin@hotmail.com

SUR BELEDİYESİ KADIN DESTEK MERKEZİ
(KADEM)
(0412) 223 00 16 / surkdm@hotmail.com

SUR BELEDİYESİ AMİDA KADIN DANIŞMA
MERKEZİ
(0412) 223 88 01 / amidakadin@gmail.com

YENİŞEHİR BELEDİYESİ KADIN
EĞİTİM PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE
REHABİLİTASYON MERKEZİ (EPİDEM)
(0412) 226 60 02
epidem@diyarbakiryenisehir.bel.tr

GAZİANTEP
GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
KADIN DANIŞMA MERKEZİ
(0342) 444 17 01
kadinanisma@gaziantep-bl.d.gov.tr

HAKKARİ
HAKKARİ BELEDİYESİ BİNEVŞ KADIN
MERKEZİ
(0438) 211 28 60 / hakkaribinevs@hotmail.com

HATAY
MOR DAYANIŞMA KADIN DERNEĞİ
(0539) 390 29 96

İSTANBUL
BAŞAK KÜLTÜR ve SANAT VAKFI
(0216) 420 49 68 / basaksanat@gmail.com

GÖKKUŞAĞI KADIN DERNEĞİ
(0212) 244 83 00 / gokkusagikadin@hotmail.com

İSTANBUL BAKIRKÖY BELEDİYESİ
ÖZGEÇAN KADIN DANIŞMA EVİ
(0212) 466 39 39

İSTANBUL KADIKÖY BELEDİYESİ KADIN
DANIŞMA MERKEZİ
(0216) 542 52 00

İSTANBUL KARTAL BELEDİYESİ KADIN
DANIŞMA MERKEZİ
(0216) 280 64 06

İSTANBUL KÜÇÜKÇEKMECE BELEDİYESİ
KADIN DANIŞMA VE SİĞİNMA EVİ
(0212) 411 07 77 / Beyaz Masa

İSTANBULÜSKÜDAR BELEDİYESİ KADIN
DANIŞMA MERKEZİ
(0216) 531 30 00 / Beyaz Masa

KADININ İNSAN HAKLARI - YENİ
ÇÖZÜMLER DERNEĞİ
(0212) 251 00 29 / newways@wwhr.org
www.kadinininsanhaklari.org

KADINLARA HUKUKİ DESTEK MERKEZİ
DERNEĞİ (KAHDEM) - İSTANBUL
kahdem@gmail.com / www.kahdem.org.tr

KADINLARLA DAYANIŞMA VAKFI (KADAV)
(0212) 251 58 50 / info@kadavist.org
www.kadav-ist.org

MOR ÇATI KADIN SİĞİNAĞI VAKFI
(0212) 292 52 31-32 / morcati@morcati.org.tr
www.morcati.org.tr

İZMİR
İZMİR KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ
(0232) 482 10 77 - (0530) 443 52 93

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN
DANIŞMA MERKEZİ VE KADIN
SİĞİNMA EVİ
(0232) 293 42 93

İZMİR BAYRAKLI BELEDİYESİ KADIN
DANIŞMA MERKEZİ
(0232) 367 73 88

İZMİR BERGAMA BELEDİYESİ KADIN
DANIŞMA MERKEZİ
(0232) 632 80 46

İZMİR BORNOVA BELEDİYESİ KADIN
DANIŞMA MERKEZİ
(232) 999 29 29 / 4705

İZMİR BUCA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA
MERKEZİ
(0232) 216 21 46

İZMİR ÇİĞLİ BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA
MERKEZİ
(0232) 329 07 34

İZMİR DİKİLİ BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA
MERKEZİ
(0232) 671 74 22

İZMİR FOÇA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA
MERKEZİ
(0232) 812 40 42

İZMİR GAZİEMİR BELEDİYESİ KADIN
DANIŞMA MERKEZİ
(0232) 252 56 57

İZMİR KARŞIYAKA BELEDİYESİ KADIN
DANIŞMA MERKEZİ
(0232) 399 40 80

İZMİR KONAK BELEDİYESİ KADIN
DANIŞMA MERKEZİ
(0232) 425 35 01

İZMİR KEMALPAŞA BELEDİYESİ KADIN
DANIŞMA MERKEZİ
(0232) 878 12 22

İZMİR NARLIDERE BELEDİYESİ KADIN
DANIŞMA MERKEZİ
(0232) 239 73 00

İZMİR ÖDEMiŞ BELEDİYESİ KADIN
SİĞİNMA EVİ
(0232) 544 36 33

İZMİR SEFERİHİSAR BELEDİYESİ KADIN
DANIŞMA MERKEZİ
(0232) 743 58 17

İZMİR SELÇUK BELEDİYESİ KADIN
DANIŞMA MERKEZİ
(0232) 892 73 26

İZMİR TİRE BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA
MERKEZİ
(0232) 500 12 07

İZMİR URLA BELEDİYESİ KADIN DANIŞMA
MERKEZİ
(0232) 754 12 68

KIRIKKALE
KADIN DAYANIŞMA VE DESTEKLEME
DERNEĞİ
(0318) 357 42 42 / Dahili: 4020
kddd_tr@hotmail.com

KONYA
KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KADIN
AİLE DESTEK MERKEZİ
(0332) 351 09 95 / kadem@konya.bel.tr

ŞEFKAT-DER
(0506) 240 00 95 – (0535) 733 77 13
(0332) 351 27 65
sefkate-der@mynet.com

MARDİN
MARDİN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ARIN
KADIN DANIŞMA MERKEZİ
(0506) 770 80 87

DERİK PELJİN KADIN DANIŞMA MERKEZİ
(0542) 669 86 96 / peljin_kadinevi@hotmail.com

NUSAYBİN BELEDİYESİ GÜLŞİLAV
KADIN EVİ
(0482) 415 73 21 / gulsilavkadinevi@hotmail.com

KIZILTEPE NUDA KADIN DANIŞMA MERKEZİ
(0542) 230 00 49

DARGEÇİT BELEDİYESİ ÇİÇEK KADIN
DANIŞMA MERKEZİ
(0482) 381 24 21

SAVUR BELEDİYESİ KADIN POLİTİKALARI
MÜDÜRLÜĞÜ
(0544) 354 43 78

MAZIDAĞI BELEDİYESİ KADIN
POLİTİKALARI MÜDÜRLÜĞÜ
(0322) 312 08 56

MERSİN
AKDENİZ BELEDİYESİ İŞTAR KADIN
DANIŞMA MERKEZİ
(0324) 232 04 42
mersinistar@hotmail.com

MERSİN BAĞIMSIZ KADIN DERNEĞİ KADIN
DANIŞMA MERKEZİ
(0324) 337 20 21
info@bagimsizkadindernegi.org.tr

MUĞLA
KARYA KADIN DERNEĞİ
(0530) 691 29 87

MUŞ
MUŞ KADIN DERNEĞİ (MUKADDER)
(0436) 212 56 66 / mukaddermus@hotmail.com

MUŞ KADIN ÇATISI DERNEĞİ
(0436) 212 50 53 / kadindayanismasi@gmail.com
www.kadincatisi.org.tr

VARTO BELEDİYESİ SAVUŞKA KADIN
DAYANIŞMA MERKEZİ
(0436) 711 25 19
savuska-dayanisma@hotmail.com

NEVŞEHİR
KAPADOKYA KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ
(0384) 212 34 51 / kapadokyakadin@hotmail.com
www.kapkad.org

SİİRT
SİİRT BELEDİYESİ BERFİN KADIN
MERKEZİ
(0484) 223 23 52 / berfin@siirt.bel.tr

ŞIRNAK
ŞIRNAK ZAHİDE KADIN DANIŞMA
MERKEZİ
(0543) 913 73 00 / zahide_kdm@hotmail.com

SİLOPI BELEDİYESİ VİYAN KADIN
DANIŞMA MERKEZİ
(0486) 518 50 51

CİZRE BELEDİYESİ SİTİYA ZİN KADIN
MERKEZİ
(0486) 616 14 67 / kewok_7333@hotmail.com

TUNCELİ-DERSİM
TUNCELİ BELEDİYESİ DERSİM YAŞAM
KADIN DANIŞMA MERKEZİ
(0428) 218 12 93
dersimyasam@hotmail.com

URFA
URFA YAŞAM EVİ KADIN DAYANIŞMA
DERNEĞİ
(0414) 315 17 25 – (0505) 561 71 36
yasam_evi@hotmail.com
www.yasamevidernegi.org

VİRANŞEHİR BELEDİYESİ BERJİN AMARA
KADIN DANIŞMA MERKEZİ
(0414) 511 86 40
berjinamara@gmail.com

VAN
VAN KADIN DERNEĞİ KADIN DANIŞMA
MERKEZİ (VAKAD)
(0432) 214 45 87
vankadindernegi@hotmail.com
www.vakad.org.tr

YAŞAM KADIN ÇEVRE KÜLTÜR VE
İŞLETME KOOPERATİFİ (YAKA-KOOP)
(0506) 354 31 91 / www.vanyakakadinkoop.org

VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ROJİN
YAŞAM MERKEZİ
0533 640 80 81 / van_kym@hotmail.com

İPEKYOLU BELEDİYESİ KADIN
POLİTİKALARI MÜDÜRLÜĞÜ
(0507) 614 32 50

EDREMİT BELEDİYESİ KADIN
POLİTİKALARI MÜDÜRLÜĞÜ
(0538) 085 02 52

ÖZALP BELEDİYESİ KADIN POLİTİKALARI
MÜDÜRLÜĞÜ
(0506) 532 97 10

MURADİYE BELEDİYESİ KADIN
POLİTİKALARI MÜDÜRLÜĞÜ
(0507) 021 33 56

BOSTANCI KADIN KOOPERATİFİ - MAYA
KADIN DANIŞMA MERKEZİ
(0543) 675 92 27 / mayakadin@hotmail.com

KUZUY KIBRIS
FEMİNİST ATÖLYE (FEMA)
www.feministatolye.org
info@feministatolye.org

SOSYAL RİSKLERİ ÖNLEME VAKFI
(0392) 228 99 55 / sorov1@hotmail.com